

המציפה

עתו שבועי

לכל עניני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים.

יוצא לאור בכל ערב שבת

מחיר החתימה על המצפה עם ההוספה הספרותית החדשה רמת המצפה:

כאוסטריא-אונגריא:
לשנה 7 כתרם
לחצי שנה 3 50
לרבע 1.75

באשכנז:
לשנה 8 כתרם

ביתר הארצות:
לשנה 9 כתרם — 9.50 פראנק.

על המצפה בלי ההוספה הספרותית אין לתת. אין הנחה מהמחיר.

מחיר מודעות או הזכרות לנפטרים לפי גדל השטח

ברכת מו"ט 60 הלר. בראש הגליון שני כתרם.

גליון בודד 12 הלר.

המשנה מקומו עליו להודיענו מיד לא רק שם מקומו החדש, כי אם גם שם מקומו ומקום בית הדאר הקודם.

קאנטא של פאסטשעק נומר 76.918 האדרסה לבית המערכת ולאדמיניסטראציה:

„HAMICPE“
Kraków.

(בחיץ לארץ להוסיף: Oesterreich.)

Kraków, 26 Lutego 1909.

גליון ט.

כראקא ה' אדר פ' הרימה הרס"ט

העתים ומעל הכמות ובכל שיחותיו, לשוב אליה לאהבה אותה ולדבקה בה, כאשר נמצאו למשל, קנאים לזרזון בתוך הסופרים והמטיפים בשער; או כי יזכירו המוכיחים את העם על אשר גם כל שומעי עברית יכתרו בכתבי עתים הכתובים בכל לשון—אשר לא יבא בהם זכר דברי היהודים או יבא לרעה ולא לטובה—על פני בה"ע הכתובים עברית, וזאת ישימו מכשור לפני בניהם, להיותם אמונים מילדותם על כל הכלי נכר וזרים ככמה עולמות, רק לא בעולמם הם.

ידעתי, כי דעת שפתנו וספרתנו דבר קטן הוא בעיני ההרדים, האומרים „אם אין יראת אלקים במקום הזה אזי כל הספרות החדשה יחד עם הלשון העברית אינם כי אם משחק ילדים“ (מכתב החכם ש. אלכסנדרוב, רמת המצפה, בי"ז). ואולם הן לא אל התרדים העוסקים בתורה ובמצוות ואל הבחורים היושבים לפני ה' אנתנו באים לאמר: חדלו לכם מן התורה ומן העבודה והחזיקו בלשון ובספרות לכו; כי אם אל אלה נשא נפשנו לדבר הזה, אל רבת-העם, אל הדור הצעיר, אל... בני החרדים, אשר ירדו בעון אבותם, כמעלות היהדות פעם אחת אחרנית עשר מעלות ואשר מיתן ועמדו על המעלה התהומית, על דעת הלשון והספרות העברית החדשה, לבלתי רדת גם ממנה עד מקום משם לא ישוכו... הלא הכל יודעים וגם החכם הנז' אומר (שם), כי גם „ההרדים שלנו מוסרים ברצון את בניהם לכתבי ספר נמוכים ונבזים ואשר מראש ידעו, כי יצאו משם ערומים מכל דעת היהדות“.

המטיפים הלאומיים האלה גם בארצות מולדתם, בגליציה או ברוסיה, וגם בארצות המערב וכעבר היום הגדול, אשר יבאו שמה פעם בפעם, יטיפו לעם על כל דעל הכל, רק לא לעברית. „הנא דארעא חד הוא“.

ואני מוסיף לדמות בנפשי, כי לו היו אנשי השפתים האלה המטיפים לישא"ל, לציון ולתחיה לאומית, בכל תפוצות ישראל זה עשרות שנים, גם אנשי לבב, לו היו נתונים למשא-נפשם — או לדבר הראוי להיות משא נפשם — כאמת וכתמים, בקנאה אשר לא תרע ולא תכיר הנחות ופשרוה, ככל אשר היו לפני המגידים הדורשים לתורה וליראת א' והמטיפים נביאי ההשכלה נתונים איש איש למשא-נפשם המת, כי אז היו כלם שפה אחת ודברים אהרים, להשיב את העם אל הדרך, אשר נטה כמנו ארחות עקלקלות זה שנים שלשה דורות מההל תקופת ההשכלה הברלינית, להטות לכבו אל ראשית כל קרשי לאום ולאום אל יסוד כל תרבות ישראל, אל הלשון העברית, הוא מפתח הזהב, אשר יבאו בו הכאים אל חדרי ספרתנו, אל תורתנו, אל היכל דברי ימינו, אל ניא החזיון למלכינו, לנביאינו ולשרינו, אל ערש ילדותנו — אל כל שכיות חמדתנו; אז קם לנו עתה דור הרשע עברי ללשונו ועברי לכל חושו בו, ואז — העוד עלי להגיד זאת? — היו עתה פנים הרשים והוצאות אחרות, שונות עד תכלית, לכל התנועה הציונית. ואולם עד כה לא נשמע בקהל, כי יקומו קיאים לשפתנו, אשר יתמכרו להרחיב גבולותיה בתוך העם, אשר יעירו ויעוררו את המינני בכתבי

דגנו מכרבים את חברנו החכם הסיפר מר מתתיהו מויזש ואה העבריה מרה מריא שישל דההנהגה. מערכת „המצפה“.

כמו"ט לתהנות חברי לעט מר מתתיהו מויזש כאת ראיבן פאהן.

„קדש את העם“.

(פ.י.פ.)

גלוי וידוע לכל, כי רוב כתבי העתים הציונים, אשר לנו עתה בלשון עם ועם, לא יעשו פרי והדברים מעל הכמות הנכריות האלה לא יקצרו לפי זרעם, כאשר גם המטיפים לא ראו ברכה בעולם עד כה, יען אשר לא השכילו לכונן חציהם לעמת המטרה.

המטיפים הכאים אלינו מעבר לגבול רומניה והעוברים בארץ הזאת זה ימים ושנים איש בעקב אחיו חליפות, לעשות נפשות לציון, יטיפו ללאומות ולציונות ולכל דבר טוב — רק לא ליהדות עברית; עושים הם תעמולה בעיר ועיר בתוך הצעירים ובאגודות הציוניות לקריאה והגונות — רק לא לעברית; מפיצים הם בכל מקומות מעברם חוברות וספרים ושירים וזמרים — אך לא עברים, וכאשר הובחתיים על זאת, אמר לי האחד (והוא, כרוך חברי, יודע שפתנו וספרתנו): „הנך קיצוני; אין לנסות דבר אל העם להטותו לעברית, כי רחוק, רחוק הדבר מאד; תפשת מרכה — לא תפשת!... ואני מדמה בנפשי, כי

הננראל הריסי הזה יהודי הוא, אכנב קראי, אבל בכל זאת יהודי יודע ספר ומתענין בקורות היהודים הקדמונים, הוא שם לבו בעתיה הפנאי, לברוק כנניו המלכים הקדומים, לחפש אחרי בהכים עתיקים. כאשר הגיע במערה אחת אל הארכיב של פרוסיאם מלך פרס, שמך שם לפני אלף שנה, ניצא בין צרורות הבהבים גם כרבים אחרים ממונים בכרי חרס וסתומים היטב במבטי חרס ובשברו את הכנסה מצא להמהונן, ע"פ סמנים מובהקים, כי הבהבים ההם המה ספר הזכרונות של המלך אחשורוש. המיך, איהבו הנאמן, לא מנע ממנו בקשהו, להוליך את הבהבים היקרים ההם לפטרברג, למען יקראם ויעתיקם בעזרה פרופסור המומחה לכתבי אשר ופרס העתיקים. כשמעי את הגלוי הסנזציוני הזה מהרתי לבקר את הננראל שאפסאל וכמוכו הראני את התרגום הרוסי, שעשה לו הפרופסור לספרו של אחשוורוש ואחרי שקראתי בעיון את כל הספר, העתקתי לי בפנקסי את הרשימות הנוגעות ליהודים והעזרות להבין את המגלה ואותן אפרסם בזה בתרגום עברי. את רשימות ספר הזכרונות כתב בפני הנראה סופר קבוע מפני המלך אחשורוש עצמו, כי בלן בתוכות בלשון מדבר בערו.

ה' ניסן בשנה השנית למלכותי. שמועה על שמועה באה וכל אהה נוראה מחברתה. כל הצי האדיר, שנבנה כמה שנים בהוצאות

פיריטון.

ספר הזכרונות של המלך אחשורוש.

אחרי שנמצאו ונהפרסמו ספרי הזכרונות של מלכי אשור ובבל ומצרים, ביבוליותקות שלמות, שהאירו אור גדול על ההיסטוריא העתיקה וגם על דברי ימי ישראל הקדמונים, היה גלוי ספר הזכרונות של המלך אחשורוש, הנזכר במגלת אסתר, רק שאלת הזמן, וברוך שהחינו וקימנו והגיענו לזמן הזה, שאוכל לפרסם בעתון עברי את הבהבים החשובים האלה לפני הפורים, שיהיו נר מאיר בידנו, להבין סוף סוף את כל רזי המגלה ורמזיה ע"פ הידיעות החשובות, שישנן בספר הזכרונות הזה על-אדות מצב הממלכה הפרסית בימי אחשורוש בכלל ומצב היהודים בתוכה בפרט.

אך הנעתי לירי כך לגלות את הבהבים העתיקים? בדרך פשוטה מאד. הלא שמעתם בודאי, כי במלחמת מחמד עלי, מלך פרס של עבשו, בעם המורד בו נפל חלק בראש הננראל הרוסי שאפסאל, הוא היה יד ימינו של המלך וראש יועציו ויוצא ונכנס בחצרות המלך ובסתרי ארמנותיו ואיש משומרי ראש המלך לא נועז לאמר לו מה תעשה. ובודאי שמעתם גם כי

ואם נערוך את מרכיב החרדים — ונס הרבנים — האורתודוכסים" כאשכנו וכאונגנו ועוד, החרדים אשר יראת ה' לבדה היא אוצרם, ואת אחר היהודים הלאומיים אשר דעת לשוננו וספרתנו אתם, זה לעמת זה, ואף כי אם נבא עד דור בניהם כי אז נראה ונוכח, כי באמת דעת הלשון איננה "משחק ילדים" וגם לא המעלה התחתונה במעלות היהדות, כי אם יסוד היהדות — הלאומית והדתית גם יחד.

בושנו מכל עם, כי הרבר אשר יכיר וידע עתה כל נוי ואדם — כי הלשון היא ראשית כל קדשי האמה — עודנו נחשב כמו זר לעמנו עם הרוח ועם הספר, ועוד נחוץ להרבות עליו דברים פעם בפעם, מי יודע עד מתי עוד!...

לו באה הציונות לפני שנים או שלשה דורות, לו קם בישראל מנהל בכיר לב וכביר רוח בעוד היות העם קרוב אל לשונו, אל ספרתו, אל מקור חיי רוחו, כי אז מי יודע אם לא בא משא נפשנו עתה וישראל וארצו שבו עתה לראות חיים יחדו. ועתה כי אחרה הציונות לבא אחרי אשר אבדה ונכרתה תרבות ישראל מרוב המונגה עתה כאשר קם מנהל ולא מצא עוד עם למעשהו, — עתה עלינו להאריך נפשנו עוד דור אחד, די קדש את העם, להיתו נכון אל הנאלה ואל התהיה. ואולם הרור הזה יהיה לנו דור עבודה ומאמצי כח מאין כמוהו! והיה כאשר יכרו הכורים את התעלה משני קצותיה כאחד, למען ימהרו לבלות את המלאכה, בן עלינו לכונן את מעשינו פה בנוגה לעמת בוני ציון ולעבוד את עבודת העם לעמת העובדים את עבודת הארץ. ואם לא נעשה כן, אם נעמוד מנגד ונחכה כי יעלו מושיעים בהר ציון להבין ארץ לעם — ועם אין, אם לא נשקוד על עמנו להשיבו אל היהדות, אל לשוננו, אל ספרתנו, אל תרבות ישראל כלה, אם לא נתאמץ להקים דור חדש — דור שכלו יהודים, דור שלבו כמורח גם בהיותו בסוף מערב, דור אשר לא יתן עוד כתף סוררת למנהליו, כאבותיו היום, ולא יאמר לגואליו: חדלו ממנו ונעבדה את מצרים, — כי אז תהיה הציונות, תקות ישראל האחרונה, כצל עובר וכחלום יעוף, ודור ילך ודור יבא ואנחנו בתוך הגולה!

מבש"ן

וטלוי

ענינים מדינים.

המפלגות באוסטריא. באמצע חדש מרץ הקהיל הממשלה את באי-בח העם, לשוב אל הפר- לכנס לעבודתם. והעבודה הנחוצה רבה מאד. חוק הרקרוטיב, חוק מסה"ב, לעשותן לקנין הממלכה, ההקציב ועוד ועוד. אך אפשרות העבודה אינה במיחה, כי הממשלה מתחלבה עתה עם המששים הקיצונים בחמת קרי, את בלם האשימו בתי-הדין בהסתרת הצבא למרידה, בקשר עם הסרבים ובגרוף בית המושל. לכן יעמדו המששים כמררם, לבלו תה את הפרלמנט לעבוד. ועוד יהרה עשו המששים, כי התחברו עם יתר העמים הסלבים בכל ענינים לאומיים, להתנגד אל הממשלה ולהפילה. אך יעמת זה מהחכרים עתה גם האשכנזים כל המפלגות לאגודה אחת וגם הניצרים-סוציאליים בכלל, להגן על עמם בכל ענין. ולהכלית ההגנה על עבירה הבית רוצים כל המפלגות החפצים כעבודה להתחבר לאגודה גדולה ובהם יהיו האשכנזים, הפולנים והסוציאליים. ואם ככל זאת לא יוכל הבית לעבוד הכתוהו הממשלה לנמרו.

המבוכה במורח. שמי המורח יקדירו ורודפי הסנצצורה, השמחים על כל אסין המגרה את העצבים יבשרו בשמחה, כי המלחמה במורח ואין למנעה עוד. "הבשורה" הזאת היא ככל איפן מוקדמת. כי באמת הספירות, שבהן הדבר נוגע ביחוד, אינן רוצות את המלחמה. לא ממשלה אוסטריא ולא ממשלת רוסיא ואף לא ממשלה סרביא שואפות למלחמה. והעמים בוראי אינם חפצים אותה ואין צריך לומר שהממלכות האדירות מתאמצות בכל כחותיהן למנוע שפיכות דמים. את המלחמה רוצים רק קנאים קיצונים ברוסיא ובסרביא, כככל מבוכה פולימיה, שקמים בה אנשים שיאפים דם או גם לבצע ומעוררים מדנים ומפרוים את הסכסכים, למען העיר חמה בתוך העם, להחיש את השואה, שהם מקיים להנות ממנה. בהיות עתה ממשלה רוסיא נומה כמעטים פולימיים פנימיים להכרך אחרי שיאפי הדם, יש אמנם סכנה, שהסרבים יבטחו יודר מדי בדודיהם הרוסים ויקשו ערפם ליועצי השלום. וממשלת רוסיא מאירה באמת בימים האחרונים פניה לקנאים שברוסיא ובסרביא. רוסיא נסתה להמית את יתר הממשלות, לפנות ביחד אל אוסטריא ואל סרביא, לעשות פשר בניהן ולמנוע מלחמה. אוסטריא רמה מיד לכל הממשלות, כי אין להן רשות לבוא אליה בעצות כאלה, כי היא רא נקחה מיד סרביא מאומה ואין להימה להשיב. גם אשכנזי הנאמנה בכריתה לאוסטריא דחתה את הצעת רוסיא. עתה דנות הממשלות, לשלוח הזהרה רק אל סרביא לכדה ולא נודע עוד אם רוסיא הסכים לזה. נודע גם, כי הנהגת

הצבא ברוסיא התחילה לדכין את צבאותיה לכל מקרה שיהיה והסרבים מהפארים, כי ארבעים ארץ חרוצי צבא מהנדסים מרוסיא יבאו אליהם לעזרה וננראל רוסיא בראשם. אבל כל זאת היא פעולה הקנאים, אבל רוסיא האפיציאלית לא המהר כל כך להתגרה ברעה, היא יודעת היטב, כי כאשר אך ההגרה באוסטריא, אז מוכרחה אשכנזי לבוא לעזרה אוסטריא ע"פ הכרית שביניהן ואף אם הבא צרפת לעזרה רוסיא, הלא הורה הנסיון כבר מה היא גבורה חיל רוסיא וצרפת לעמת חיל עמים אחרים. אבל אי אפשר לעלות על הדעת, כי בשביל הכעת עם קטן כסרביא התפרין מרחמה בכל אירפה. ע"כ קרובה ההשעיה, כי הממשלות הכיפנה את סרביא לשתוק או, אם תקשה זו את ערפה, הבופנה את רוסיא לכלי התערב. עוד צעד אחד עשתה רוסיא שנרמה בו קצף ובעם, פרדינגר מלך בולגריא נסע לרוסיא, להשתתף בהלויה הנסיך הגדול וילאדימיר דוד הצאר ונתקבל שם בכבוד מרכות, אף שעריין לא הודתה מירקיא במלכותו וגם הממלכות האחרות לא אשרוהו, הדבר גרם כעם בטורקיא. — פשר אוסטריא ומירקיא כבר בא לידי גמר, כי שתי הממשלות הסכימו לכל פרטיו.

על המצפה.

ישנו עם אחד.

משנכנס אדר מרבין בשמחה, אבל מה נעשה, השחוק בא מעצמו והכבי בא מעצמו. באדר זה אין השמחה במעוננו. הבן מקטרג קם בכל מדינה ומדינה ונסים אינם נעשים בזמן הזה. וכלי הנשק של המני זמננו שנונים יותר מאלה של בן המדהא. המן הפרסי לא היה יכול למעון, כי היהודים הרגו את אלהיו... גם מספיקי אם עדה על לבו למעון, כי היהודים שוחטים ילדים לפסח. וכן מען המן אחד בשבוע שעבר בדומא הרוסיה, שול גיין שמו: היהודים צלבו את המשיח, היהודים בלם רוצחים ואלו היו הרוסים מסודרים היטב כמו היהודים, אז לא היו הפגרומיה מסוימים בכוח הין היהודים לבד. כמה נהרגו יהודים בשעת הפגרומות? מתי מספר את כלם היו מבקרים מן הארץ עד בלי השאר להם שריד — אלו היה העם הרוסי לאגודה אחת כהיהודים! וזה לא נאמר בעתנו של קרושוואן או דוברובין, כי אם בישיבה גלויה של הפרלמנט הרוסי והדועת הסכמה ומחיא כפים הרעשה את הבית. והמן אשר בפרלמנט האינגרי בניצקי שמו. הוא אמר כך לפני ימים אחדים, ג"כ בישיבה גלויה של מועצת הממלכה: בארץ הזאת ישנו עם אחד, שונה זור בלשונו, בלבושו וכנמוסיו.

ביחוד שמחתי לראות גם את שפלי הגוים, את בני גולי יהודה, משתתפים בשמחתי. הוי כמה חמלתי עליהם בראותי, כי כל המסכים דוחים אותם ממקום למקום ואין איש רוצה לשבת במסבתם והנערכים ההם אינם מרגישים בעלבונם ואין אחד מהם קם להכוע עלבוננו ולהשיב חורפו דבר, שלא להפריע את השמחה הכללית. כמה נפשות שפיות באנשים האלה! החדוש הוא? אנשים שיש להם ארץ והם בותרים לשבת רק בארצות נכריות, הוי בהם רגש כבוד? יקחם אחרים! — רק ביום השביעי נשבתה שמחתי. ושתי המלכה ראויה למשפט הקשה, שנחרץ עליה. יפה אמר ראש הסינאט ברשנא, כי המלכה נמה אחרי המירדים דורשי החרות לכל וזכיות שוות לנשים כמו לגברים, כי על בן עשתה משהה לנשים בפני עצמן ומאנה לבא להשתתף במשהה הגברים. אחרים הכיאו בה דוח עינים, למרור במלכות בראש כל הנשים ולהכנות בעליהן. לכן אודה להורמוז על המשפט החרוץ: להיות כל איש שורר בביתו. יחי ממיבן!

מרדכי בן יאיר וחשובי היהודים בשישן הבירה באו לחלות פני, להגין על אחיהם מפני צוריהם, המסיתים בהם את העם, ופשחור פחת יהודה שלח לי מכתב בקשה, לתת לו רשיון, לבנות חומה חדשה

מצד הורמוז אלהי האור או מצד אחרים אלהי החשך. אך יהו איך שיהיה, נצלנו אני ומלכותי. הפרהמים ורפחית ועבדיהם ערכו מכח בכל הערים ביהודים, אשר עליהם גללו את כל האשמה במפלה צבאי ובירידת כל הממלכה, העם שפך חמתו בשנואי נפשו והארץ שקמה. אמנם עצה הפה היא זאת, כי היהודים ההרוגים והשודדים היו כמעט כלם אנשים נקיים ואם נערים ובחורים ובתולות מן העם הנדרף והנדכא הזה נהנו ידם לאיבי השרים הגנבים, הלא אין כל פלא, כי הן רגש צדק להם ואיך לא יהפצו על העשק והחמס הנעשה לאבותיהם חנם. סלח לי הורמוז, אלהי הצדק והישר, כי לא אוכל לעשות משפט בשרי ועבדי הרשעים, הממלאים ממלכתי חמס. את הרוצחים והשודדים מדרה העם, שהסיתו ביהודים להרגם, יעמידו למשפט וירשעום, אבל יכריחו אותי מיד לסלוח להם. עשה אתה הורמוז משפט ברשעי עמי, כי אני לא אוכל להם.

מ' כסלו בשנה השלישית למלכותי.

המשתה הגדול, אשר עשיתי שבעה ימים לכל העם יושב שושן הבירה, בלי הכדל דת ולאום, בשמחתי אשר שמחתי על נצחין המלכות נגד עדת המורדים, עלה באמת יפה. אפשר שבמשהה הזה התפסו כל העמים והמעמדות ומענה יחיו בשלום יחד ואין מחריה.

אלפי בכרי כסף, ירד ההומה ואת הפרמיים, שהצליחו לעלות אד היבשה, הכו ההלנים לפי חרב. מכל חילי הגדול לא נשאר דק שרידים, שנפצו איש לעברו. הורמוז הורמוז, אלוה כל האור והאשר! למה סנדהני בידי אחרים לבלוהני ולא חסת על בכור אבותי, עבדיך הנאמנים! ונקלה היה זה את כעיניך, כי עוד הקימות את כל העת לאויבים די, כלם דידשים בחזקה, כי ארד מעל כסאי או כי אסגור בידם את הפרתמים והפחות והסרסים, הגונבים את כל הון המלכות ומעמידים את הממלכה ונורלה על עברי פי פחה. הכל דורשים עתה חרות, הלאומים הקטנים, העבדים, האכרים ואף הנשים קמו לדרוש, להשוות זכות לזכות הנכרים. הנערים רוצים למשול והם מחלקים פקודות לעם. הוי הורמוז, הורמוז, אתה ידעת, כי אין בידי לעשות רצון העם, כי כל חיל הצבא ובתי מסכנות הנשק ואוצרות המלכות בידי הפרהמים והפחות התקפים ואין לידי לנגיע בהם לדעה. חוקני, הורמוז, חוקני והקנני בעצה טובה מלפניך.

א' הביו בשנה השניה למלכותי.

אני מלך המרכים לא מצאתי עצה לצאת בן המצר, אבל שני ועבדי מצאו עצה ישרה, להוציא את מלכותי מן המכובה. אינני יודע אם באה העצה

מאסר לסוציאלי קנאי בהקר! אם ישב רבו דשינסקי שלשה חדשים במאסר, הוא לכבוד יחשב להקר תלמידו, להאסר עב"פ לחדש אחר. אבל צערו הוא, שמליצה של בת ריבו ד"ר לויצקי עשהו ליהודי גמור והעלילו עליו, כי היהודי הקר לא נלחם רק בקתוליות בורובסקא ולא בבוגדה. לעלילה מרה וסחפירה כזאת כוראי אין הפולני הקר ראוי. ולך תבע דין, אם כעניי הגוים התאר "יהודי" אינו ננאי כלל, הוא ננאי רק לפולנים בני (בלי) דה משה! מה רעומר, אם גם בתוך המפלגה הסוציאליה הפולנית אינם נסלטים בפני היהרות!

מהמזרחי.

חברים נכבדים! מעכרים שונים באה לנו השאלה, אשר בלי ספק מרחפת היא על שפתי רבים גם: למה בנת המזרחי כמה לעצמו ומה הן שאיפתיו הפרטיים, הלא גם ה"מנבלט", אורנה של הציונות הכללית בגליציה נתן מקום למאמרו של ר' משה קליינמאן "נאציאן און רעליגיאן" בעד קיומה של הדת? יכולנו לפטור את עצמנו בהראותנו, כי המאמר הוא אחד מנצחונות המזרחי אחרי שאחד מחברי חברת הקולטורה הברלינית "סיני" נלחץ להתאושש נגד ר' שמעון מנחם לור ור' יהושע פארענהעכט ולכתוב מאמר בעד נחיצות הדת ליהרות, ככדי לברר שאין כל צורך במזרחי אחרי שהעתון הרשמי של ההסתדרות הכללית מנין גם הוא על הדת. אבל אם נהבינן היטב בתוכנו של המאמר נוכח לדעת מה עלובה היא הדת לפי מושגו של מר קליינמאן, אם לא נמצא לה לא כסים ולא זכות קיום אחר רק שהיא אחד הקנינים הראומיים שינו, אשר נתגדלה ונתפתחה אהנו ביחד. דוכות העלוכה הזאת על הדת הירסת לעיני העם את היסודות החזקות, אשר עליהם עומדת האמונה בתור יצירה אלהית, ואשר גם לפי דעת מר ק. היא נחוצה כל כך לקיום האומה מה עלובה הסננוריא, לאמר לשדרות הרחבות של עמני: החזיקו בדת בינכות עמידתה על יד עריסת הלאום בידידותה, בגלל היותה יצירת רוחו של הלאום, כי נתגדלה יחד אהנו, ויען ומסורה היא לנו לקנין לאומי כהקנינש והקבד-טקה של הפולני או הסרדק של הרוסיני.

"חפשי הדעות וחפשי דבקרת המה ג"ב אידיאלים של המסורה היהודית, אשר כעדה לחמו טובי האומה מזמן הנביאים והלאה" כותב מר ק. במאמרו הנזכר, אבל החריש ע"ד תוצאות החקירה של קדמונינו ועל המסקנא, אשר הוציאו המה מחקירותיהם וע"ד תוצאותיה של הבקרת הכוזבה של מבקרי זמננו. הגם החקירה של הנביאים, או של חבמי ימי הבינים והבאים אחריהם העיתה מסקנא, שכציאת הכורא היא רק בדמוינו של האדם, יציאת מצרים היא ברוחא, היהודים קבלו את הורהם מהנענבים, מילה ושבת המה לנו מורשה כאיזה עמים קדמונים וכדומה, באשר העלו בחקירתם בעלי ה"סיני"? (העתיד מאמר בחינת היהדות). ע"ד שמירת השבת והמילה בותב מר ק. "אם נלחם בעד קניינו אלה אין זאת צביעות דתית, אלא האינסטינקט הבריא, כי הדת היהודית בשרטוטיה היסודיים היא קנין לאומי (כהקונטש הפולני) והנוגע בה בניגע בככה עניינו. נשאל נא את נפשנו אם כדאי הוא קנין לאומי, שהובא לנו באיזה זמן קרום באיזה עם זר, להקריב בעדו את פרינסתה של האיסה? אם לא טוב לדחות את השבת יציר רוחו של איזה שבט בלתי נודע ולהחליפו ביום הראשון, כאשר כבד החליף הפילני קונטשו כנגדי אירפה? העבודה, שגם למר שלום צש הצדק באסרה, שהמילה היא ברבריות, לפי דעתו, שהיא רק מנהג שנחיו אבותינו מאיזה עם כרברני בלתי נודע. ולכן רואים אנהנו בכל המאמר הנזכר רק מעשה אחיות עינים, צדית אכרים וזריקת חול בעיני הקיראים.

לאחינו בדעה השיאיים אותנו למה מחיר השקל של המזרחי יותר מהשקל הכללי, שהוא רק בתר א', נודיע, כי הקונטרס השמיני החליט בן, לנכות בכל

שאין ליהודים חלק בחברה, אבל אל תוסיפו לפשוט ידכם לרותשילד ולקהלות יהודיות ומיסדים יהודים, שיהנו לכם נדבות, ואיך הקשיחו לכם לסטודנטים "רוסים", אשר מפני הנזירות הרעיה אינם יכולים לימוד ברוסיה ונמלטים אלינו? ואיך הקבלו המיכה מממשלה אינרן בעד סטודנטים אינגרים (יהודים)? הטענות לא הועילו. בני המן הם הרוכ והצעהם נתקבלה כרוב דעות. ומעשה הילונר, שנדחתה הבקשה לחינו, ומעשה בוסניא, שצוררינו השפיעו על הממשלה לגזול משפטנו! ובכל זאת לכו קראו את המגלה והראו לצוררינו, כי נצח ישראל לא ישקר ולא ימוש ה' את עמו.

המשפט הקראקאי.

נגמר הדין הגרול והנורא, שהרגינו את כל העולם ושהספיק חמר רב לכותב דברי ימי הרבולוציא הרוסיה. כמשפט הזה נגדה הסיד, מדוע נפלו דורשי החרות לפני אויביהם, מדוע התגברה הכורוקרציה ונגררה בעוד מועד את כל קשר ושליחת יד והכרעיה את משני הסדר למכת והחזירה עמה לישנה? לא הצבא ולא השוטרים עשו זאת, זאת היא פעולה דמרגלים, שהיו להקיפי רוסיא בכל כנופיא של מורדים, פעולה השכר דמיב, ששלמה הפוליציא לפרגרים האלה. יונה אוזב לא יחיד היה. קלות הדעה של הנערים נכשלה לפני ערמת הזקנים כעלי הנסיונות, נער דל סוכל פחסור בקהל המורדים לא יכול לעמוד בנסיון, אם הציעו לו מן הפוליציא פרס של שלשה או ארבעה אלפי רובל, אם ירך רכיל וילשון על חבריו ויגלה מסתריהם. כי את המיסר הרתי, את היראה מפני האלקים, הלא השריכו הנערים האלה מיד כהסתפחם בספגנה החפשית, הלא הנאי עקרי הוא ומה היה יכול לעכב בידי המסכנים האלה, שרא יסכרו את כל חכריהם בעד הזהב הסביריק? הגש מוסר אינו רגיל לפעם את הנלחמים בעד הועלות חסריות. אך מה שכענין אהנו ביחד כמשפט הזה הוא גורל הנאשם "היהודי" מר עמיל הקר. בן יהודי! כי בהור יהודי דנוהו ובהור יהודי נפל האמלל! מה לא עשה הקר זה להטחר מכל שטיף יהדות, שהביא בירושה! מה לא עשה לשום עצמו לפולני גמור ולבטרי גם את היהדות של אחרים! כמה נלדם הפטריוט הפולני הזה ביהדות המעטה של הסיציאיים היהודים! כמה אספות יהודיות הפיץ! כמה תקוות יהודיות עשה ללעג ולקלם! כמה כסר זה את נפשו בעד חרות העם הפולני ברוסיה וכסף, כאשר הזהיר את עמו הפולני מפני כורובסקא, שנמכרה להקיפי הרוסים לפי הקרתו, דנוהו שופטים מתוך העב הפולני הזה עצמו למאסר חדש ימים. אבל מה היא דין

אויביהם. שאלתי על זאת פי חכמי היהודים מרדכי בן יאיר וחכריו, שעמדו לפני הים וענינו, כי היהודים לא יכלו להשתמש ברשיון כרש ודריוש, כי הם מחכיב, שאלקים יגאלם בעצמו ולא על ידי סדך בשר ודם. היש איילים בכל הארץ כמוהם? אם נתן אלקים בלב כרש לשלחם לארצם, הלא גם זה מעשה אלקים ואיך ימרו את פיו ויבחרו בהרג ובאברון ובמטיעה כעמים אחרים. אם יחכו עד שירד אלקים בעצמי מן השמים לגאלם יוכלו להמתין אלפי שנה ולערים לא יאמינו, כי הפץ אלקים לפדותם, אף אם ישרח אליהם כל שליחו הנאמנים. לא, אינו מאמין במענה הזה, שקר הרבר, שהם מחכים לישועה מן השמים, אנשי בצע הם, כל איש יהודי פונה לדרכו, איש איש אחרי בצעו והועלת נפשו ואין לכו אר מיכה כל עמי. ואם ירעו להם צורריהם, כי מיסרם אלקים על אולתם, אז ישלחו אלי להושיעם. מה איבל עשית להם, אם המה רוצים לשבת זבין שונאיהם ולא בין אחיהם בארץ אבותיהם! ומדוע דורשים צעיריהם חרות ותקומה לאחרים ואינם הולכים בעצמם לארצם, לחיות חיי חרות, פי זה מוחה בידם? אך מה לי ולהם, אנשים שאינם חומלים על עצמם אינם ראויים שיחמלו אחרים עיניהם. יאבלום שונאיהם באות נפשם ואני וכסאי נקי. (סוף י"א) ד"ר מ. גראנערצונג.

הרוהנים נועים ברעב הדיר, הם אנופים לצאת כגולה ובמקומם כהאחו בארץ עם זר אכזרי, אשר לא ידע חמירה. דמכשלה שרחה בנר קומיסר שסוה, לברוק מצב הארץ ולהקור כמה להושיעה מיד הזרים הליברים. הפקיד הזה סת פה אם בדרכו ולא נודע מה היה לו. עתה ננלו שמה זיפים והרמית במדה מרובה, הורה שימים נשהחררו מעבודת הצבא במרמה, הרכנים מיופים פינקסי המטריקל. הרביים עושי הפלאים נדולים מן הפרימנט האנגלי זה האחרון אינו נכול להשויה אף כמעט נקובה לזכרים ואלה עושים על נקלה זכרים לנקבות. הפקיד ד"ר נאדי גרה במחוז אחד אירף ודמש כאיה זיפים כמטריקל היהודי ואח"כ נגנבו ספרי דמטריקל. והידורים מעינים עוד לחשוד בפקיד הזה, כי בשקר מתוך שנאה עשה מה שעשה והם מלשינים לפני הכמטרה על כל פקיד הפלך ושופטיו ודורשים לכתל משפטיהם ולסלוח לקל"ד היוורים, שכבר נאשמו ולאף ומאיהם הנאשמים, שלא נגמר עוד דינם ומאה דמינסטר לצבא הם דורשים לפטור את היהודים המשוחררים בערמה מן הצבא אחרי שהשופטים עותו משפטם. איזו חוצפה היא לדרוש כזאת! חוצפה של שגעון היא זאת להשהדל בסהר אצל הכמטרה לפטור מן הרין חבר בוגדים, שמכאו את כל הארץ דכס. ומה היא הכצב המיסרי ישל ארצנו אב אנשיכ ריב, שזה מקרוב נכנסו לארצנו, הצליחו לבא ככשר עם כל ערוני בודפכט, לבל יפרסמו את השערורות הגדולה שעשו בארץ הראויה להועיש את כל העינים. איך היו העתונים ההם טרעשים את העינים אם היתה כהגדה איזו שערוריה בין כהנים קתולים. אנהנו כקבצים כסף למען הניקים כאיטריא ואיננו שמים אל יב, כי רעב שורט אצנו כאונרן העליונה. ודרך הורי קרפט מרפרץ אלינו ארבה ככד (יהודי גליציה) הש רד וככלה את כל אשר ימצא על דרכו ואינו מניח רק אדמה ערומה יגופות ערומים. ואין אנו עושים כאוכה לכחות בידם, עלינו לעמוד על נפשנו, לא נסכול עד הרפתגו! — והמן האוסטרי איננו צריכים לקרוא כשמו, הלא רכים הם מסספר, העם אשר לא יפפר מרוב, הלא הגיעו לממשלה, כל הארץ בידם נהנה. ממעשיהם האחרונים יש להזכיר רק מה שעשו בשבוע שעבר דמטודנטים האשכנזים בוויין, להם יש חכרה להמיכה חברים חולים. עד כה היו כמעט כל דמטודנטים חכרי החברה, בלי הבדל דה ויאים. את החכרה המכו כל נדיבי וויין, שריבם יהודים, גם קהלות יהודיות ומוסדים יהודיים. מזה קבצה דח' הון של שבע מאוה אלף בתר. עתה הציע ועד הח' הצעה לפני האספה הכלליה, להוציא "זרים" מן החברה, כי הם נהנים ממנה יותר מאשכנזים. דכמטודנטים דחפשים צעקי חכם על זה: אמרו בפירוש,

סכיב ירושים בירת כדינתו, כי פרוצה היא ויושבי הכרינה היהודים כתי מעט הם ואינם יכולים לעמוד בפני אויביהם ררבים, שרידי האדומים, הפלשתים, דכיהים ודכורים דצורריכ אורם. הוי הורכוון, מדוע נא האיר עיני דעם דאמלל הזה, כי יפקחו עיניהם לראות נכוחה, כי טוב להם לצאת מכין העמים צורריכ, שרם כפוזריים ונפוצים כהוכם ולהקבץ חד לארץ אבותיהם, להיות עם דעם חוק ככל העמים. הלא כרש דמך הגדול ואהריו דרוש נהנו להם רשיון לשרי אל ארצם וליכד להם כדינה ערוכה בכל החת ידי מלכוהנו. ומה נהיצה לנו כדינה יהודית חזקה בארץ דבערב על גכול מצרים וכוריא. כי היהודים בכלל, נאמנים למיכובתי ואכץ לב להם והרוצים דם בקיים כצוהי וחקה. אבד דק מהי מספר שבי או אל ארצם וכל דעכ נשאר בין העמים, להיות ללעג ולקרסה בניזויס. דכ בוחרים לשכה כפוזרים וכפורדים בארצות לא להם בין שינאידם להיות יספגע וכמכשול לבל ונכונים להרג ויכזה כל הימים ולשאת עיניהם עון השרים והפרהכים אנשי החכם, כהיות עם חפשי חזק וישב על אדכתו כבשנים קדמוניות. שמעתי איכרים, כי אין נבונים ככל העמים כיהודים, ואיה הכוניהם? איך לא יכינו, כי טוב להם להיות ארונים נכבדים בארצם כהיות עבדים בזים ונרדפים בארצות

ארצות אוסטרליא כתר ועשרים הלר; וכן קבלנו אנחנו גם בשנה שעברה ובל מי שאינו משלם את השקל במלואו אין לו זכות הבחירה להקונגרס הבא. ואין בנו האשם אם אחרים לא מלאו את שליחותם בהגן. את כל חברינו לדעה, אשר שלחנו להם חוברות של שקנים נבקש, כי יודיעו אותנו, אם קבלו אותם. ואת מצב עבודתם וכמה שקרים ררושים עוד להם. במקומה שאין לנו עוד מורשים נבקש את חברינו לדעה, אשר יש את נפשם לעבור אהנו, כי יודיעונו את בהכרם.

לשכת המזרחי בעד גליציה ובוקינינה בקולומיא.

פיליטון חמו.

עצות.

"כמתוקנים שכהם" חפצתי לעשות. למה יעשו היהודים, המחקים המיד מעשי אחרים, רק כמקולקלים שכהם? אעשה נא אני פעם גם כמתוקנים שכהם. והם נוהגים, שבהיות איזו שאלה קשה עומדה על סדר היום, הם עורכים אנקטת, כלומר שואלים בעצת כל המומחים לאותו דבר ועל פי הצעותיהם וכאוריהם מחכים הקנות או חקים להקנת הצבור. כל החקים החדשים בארצות נאורות נולדו באופן הזה. ומדוע לא נעשה גם אנו כן בשארית היהודים? אם גשבע רק עצת הסופרים והדברנים, המתוכחים בעתונים וכאספות בלי קץ, לא נצא ירי חיכהנו, כי העם מועץ נגדם המענה הישנה: מי שמך? לכן ידבר העם עצמו, יאמר מה חסר לו וכמה יוכלו להקן מצבו. מומחים? מה זה מומחים? מי זה מומחים? האין כל איש יהודי מומחה לכל? ובפרט הלא דמוקרטים אנחנו ומדוע לא נשמע דעה כל אחד ואחד. אך יראתי מפני המורא הידוע: אם אקרא את כל אדם לחוות דעה אשיג אלפי מענות ולא היה יכולה יכירי לפרסם, עיכב בחרתי לפרסם שאלתי בעתון, שאין לו קוראים רבים ואלה ההשובות שקבלתי על שאלתי הקצרה: מה נעשה להטיב גורל העם היהודי?

מכתב א'. לכבוד בעד המחטט שלום וברכה. אחרי ששמעו אזני ולא זר, כי שוקר כבודו להקנת ישראל ועובד עבודה הקודש להטיב ולהועיל, לכן הרבהתי בנפשו עוז לגשת לפניו בחיל וברתת, להגיד עצתי ולחלות מפניו, כי יאזין בקולי ויעשה באשר אציע בזה. הנה ידוע מדברי חז"ל, שהמקיים נפש אחת מישראל כאלו קיים עולם מלא, לכן אם יחם עלי ממילא תבוא ישועה בקרוב על כל ישראל. הנה נא יש לי בת כוננת ראויה לנשואין ואין לי נדוניא ולשאר הצרכים, כידוע, יראה נא כבוד בעל המחטט, שימצאו לי איזה מאית י"ב ובזכות זה יושע יהודה וישראל השכון לבטח. אמן סלה ועד. וד"ל ומאפס חרשות אקצר. ידיו דו"ש חיים יעקב באַטשקער. מכתב ב'. שלום וכל טוב להרב החכם המשכיל והמושלם מו"ה מחטט נר"י. הנה שמעתי שבכבודו הוצה לשמוע עצת כל יהודי ברת מה לעשות, להטיב גורל עמנו. יפה עשה כבודו ואלף ברכות לו והנני גבון לחוות דעי גם אני וכתיב אני, שאם ישמעו כל העוסקים בצרכי הצבור לעצתי, אז תבוא ישועה נמורה לבל ישראל וינצלו מכל הצרות שכעולם. אך בתחלה חפצתי להציע לפניו רבד תורה, שחדשתי בד הווינא פליא וויאיל נא כבודו לעיין בדבר ולהגיד לי דעתי על זה. הרב הגאון מק"ק פישקוב הלל אותו מאוד וחיפצתי לשמוע גם דעה בכבודו על זה. (פה כתב הכותב פשט'ל ארוך על גליון ומחצה בענין איסור חל על איסור ונ"מ בר נ"מ וחצי שעור וכסוף הוא פסיים:) הארכתני בענין הרם והנשא הזה עד אשר על אדות עצתי הנפלאה שכחתי ואין כאן מקום להאריך ועוד חזון למועד.

והנני מקווה כערכו משה ליב בלאאו"מ מו"ה חנני ליפא זצ"ל. נ"ב. את עצתי אשלח לו בקבלי השובתו.

מכתב ג'. ידירי המחטט הנכבד! נדרשתי לאשר שאלני. אתה רוצה לשמוע חות דעה כל אדם מישראל איך להיטיב גורלנו. הנה לא אמנע הטוב מבעליו כהיות לאל ידי. יש לי עצה פשוטה מאד. באמתחתי נמצאים כמה מאמרים ופיליטונים, שירים ופתנמים, חדושי תורה ומשלי מוסר כיד כשרוני המיובה עלי. אם הוכל לפעול אצל עורך "המצפה", שיפרסם את כל פרי עמי, אז בודאי הצמח מזה ישועה ישראל. כי הם מכילים הרבה רעיונות ועצות טובות, מוסד השכל והורת אמת, באורי פסוקים וגימטריאות ואין ספק שעו ידם יהפך הכל לטיבה. אם הקבלו את כל מעשי ידי לרפים יחמנו כל מכירי וקרובי על "המצפה" ואם תמנעו ממני בקשתי אז התחרטו, כי רבים ימשכי ידיהם מן "המצפה" עד שישאר בלי קוראים.

ברנשי כבוד ויינבל זעריג זיסערזוהן. העיקר שכחתי, ישלח לי את הגליון משכוע זה לבחינה.

מכתב ד. לכבוד הנגיד המפורסם סופר מהיר וכו' מו"ה מחטט נ"י. להשובת יקרתו הנני בעצתי, אחרי שניעצתי עם יראי שמים ות"ח כמחננו, בלם פה אחד אומרים, שאם יאספו כסף בכל תפוצות ישראל עד שיהיה סכום הגון ויזכו לקנות את מערת המכפלה, כדי להדליק שם נרות יארהציית בכל ראש השנה על קברי האבות הקדושים וכל חכמי ורבני ירושלים ת"ו יהאספו שם כיום הרון הקדוש ההוא, ללמוד משניות ולומר קדיש, או אין ספק, שישמע הש"י את שועתנו וישלח לנו גואל צדק במהרה בימינו אמן. יותר אין לחדש וד"ל.

נאום ברוך יואל בהג"מ אשר לעמיל יצ"ו. ונבר ההחייצ מו"ה זעקיל בינשו זצ"ל.

נ"ב. אולי יוכל כבודו לפעול אצל צדיקי ורבני זמננו זי"ע, כי יספרו בידי מכהבי העודה בחתימות ידיהם, שאסע אני ממדינה למדינה ומעיר לעיר, לקבץ את הכסף הבלתי הקדוש הנ"ל, כי יושב אני לא עליכם בלי פרנסה. ואקוה שבמשך י"ב שנה אקבץ את הסכום הנדרש. בדרך נסיעתי אוכל לקבץ פרוננו-מרנשין על ספרו של א"א זקני זצ"ל ואזכה להוציאו לאור וגם עי"ז התקרב הנאולה בעה"י בלי כל ספק. הנ"ל.

מכתב ה'. ארון נכבד מאד! עצתי אמונה, שמצב היהודים יומב רק אם ירבו ללמוד חכמה ורעה ויחנכו ילדיהם חנוך מודרני כידועה לשונות ובל המדעים ויתקרבו אל העם יושב הארץ, להיות אזרחים נאמנים ואחים להם בכל דבר. רק מורים טובים חסרים ליהודים. אילי תדע אדוני איזה מקום, שצריבים שם למורה משכיל יודע לשונות המדינה ובקי ככל מרע, נבון אני לבא שמה, להפיץ השכלה ולקרב את ישועת ישראל בזה.

לעאפאלד לעקיש.

מכתב ו'. אדוני העוסק בצרכי הצבור כאמינה! לפי דעתי חסרים לעמנו רק עסקים טובים ומשכרת טובה לפי צרכם בצוק העתים הזה, ולי יש הצעה טובה, להמציא לאלפי משפחות עבודה ומשכרת, שיוכל כל אכרך יהודי להשתכר עד שיש מאות בתרים בחדש כלי כל למוד ומוסחיות. אני רוצה ליסד חברה אחריות ובנק גדול ובו ממכר שטרי נורלות בתשלומי שעורים. אם יעשו הועדים הציונים דקלמה כעכורי ככל העהונים הציונים חנם, ובל הציונים יחייבו לקנות כל אחד מניה בה מאתים כתר, אז נבון אני לקבל על עצמי את הטרח, ליסד את המוסד הענקי הזה ולהעמיד כשלשים פקידים יהודים וממונים וסובנים אין מספר בכל עיר ועיר ולכל בני ישראל היהיה פרנסה בשפע. להשובתו אחכה.

בב"צ ארנאָלד דרעהקאָפּף.

מכתב ז'. אדוני מר מחטט! לי יש עצה טובה להיטיב בה את מצב היהודים על נקלה. אם יכתיח לי מו"ל "המצפה", לשלוח לי את הגליונות כל השנה חנם ולהדפיס פיליטוני, ששלחתי לו עד בה-וכל מה שאשלח לו להבא, אז אשלח לך עצתי במכתב סגור

ובאחריות. גם כל חברי וירידי נכונים לשלוח לך עצותיהם ע"פ ההנאים הנ"ל.

בהוקרה שמשון קאָזשיליק. במסרו את כל העצות האלה אל הקהל, הנני שמח במעשה הטוב והנני עברכם המחטט.

מכתבים מערי המדינה.

וויין. זאָנן-אונד מאַנטאַנצייטינג" פרסם בשכוע הזה בשם "צעקת עזרה של הילזנר" מכתב, שכתב האמלל הזה אל מליצו הר"ר עלבונן ועליו העיר העורך כדברים קצרים אבל שנונים, שהיו למלה פה כתוך הצבור היהודי וכבר הביאו פרי, שקבצו בכף בשביל אמו הזקנה של הילזנר, הכל נתנו, דל ועשיר. "ליאופולד הילזנר — בותכ העתון הנ"ל — עודני עצור בבית הסהר ועידנו נשכע, כי חף הוא טפשע ואין איש יכול להכחישו. בקשתו לחדש את משפטו או להעכירו אל בלא אחר, שיהיה קרוב אל אמו, פגעו כמכשולים, שאין להסירם. לא בשבילו מהחנן עתה הילזנר, כי אם בשביל אמו. אפשר שיחשבו לו זאת לעון". — כמקרה אכזרי הזרמן, שבו כיום שנתפרסמו הדברים האלה נהפרסמה בעתונים פה השוכת ביה"ד הגלילי בפיועק על בקשת החברה להגן מפני האנטישמיות, שבאשר לא באה חנינה להילזנר ביום 2 דצמבר בין רבבות המחוננים, הגישה בקשה א- לשכת הקיסר, לחוננו ובמחול על יתר ענשו. לשכת הקיסר מסרה את הכקשה אל ביה"ד הגלילי והוא ענה, שאין רשות לחברה הנ"ל לבקש את זאה. — אך עוד לא אכדה התקוה האחרונה, עוד זיק אחד מהנוצץ. היום דברתי עם מליצו של הילזנר, ד"ר עלבונן ואמר לי, כי עוד לא נואש מלמלם מרף ממלתעות האנטישמיים. כי הוא הגיש כתב בקשה אחר אל הקיסר כשם אמו של הילזנר, מלבד כתב הכקשה הנ"ל של החברה ויש לקוות, שהקיסר כחסרו הידוע ישיה לב לנאקת אם אמללה.

לקוראי "המצפה" שם הננראל ראש רופאי הצבא ד"ר אוריאל לא מזור הוא, כי כבר כתבתי בזה כמה פעמים על צורר ישראל זה בלבוש גנראל והקלוב היהודי קרא הגר מעל במת הפרלמנט על סדר עבודתו. עתה הו"ס הננראל הזה מפקדתו אחרי נ"א שנות עבודה בצבא. העתונים היומיים ספרו את פרשת גדולתו ועבודתו הנאמנה. אבל למען היתה התמונה שלמה ולא יחסר בה דבר, אומר עתון אחד, יש להביט על המטבע הזה גם בעברו השני. האנרגיה הגדולה, שהשתמש בה ראש רופאי הצבא, לטהר את רופאי הצבא מיהודים, נרמה ששלישית מספר הרופאים חסרה והנותרים מוכרחים לעבוד יותר מכפי בחם. ד"ר אוריאל הפר בזה את יסודי חקי המדינה. רופאים מצוינים ומומחים בעלי נסיונות בבתי חולים רחה רק מטעם ששמש הוא יהודי כיותר, בעוד שהוא עצמו נקרא בשם עברי. זהו לעג המקרה. במקומו נתמנה הננראל ראש הרופאים פרופ. ד"ר פלוריאן ריטר פון קראמטשמער. מהותו לא נודעה, אבל הימים הקרובים יורונו, אם ילך בעקבות אוריאל. בכל אופן לא יחשוש, שיחשדוהו כי יהודי הוא, אם יקרב יהודים, כי שמו אינו שם עברי...

מכתב מבוסניא.

סאראיעווא. בגלל המאורעות הפוליטיים הידועים נרעשה ארצנו, הרוחות סוערות, הספק מבנית כל נפש, אין איש יודע מה יהיה בסופו והסוף הזה יבול לבוא ככל רגע ורגע, כמו על אדמה וולקנית אנחנו יושכים, ככל דנע יכולה האדמה לגעוש ולרעוש ולנער כל אשר עליה. מיד כאשר נוסדה החשמה במירקוא כתבתי ב"המצפה" (גליון ל"ב שש"ע) ע"ד התרגות יושבי הארץ והשלום המושל בספק וע"ד מצב היהודים פה הבלתי בשוח, הבעתי כבר אז, בטרם נעשה בוסניא למדינה אוסטרית, כי עלינו

לחשוב דרכנו כי משפטנו אינו ברור ועתידנו עמוף בערפלי חשך. וככל אשר הניתו בא. קמו עלינו גוזלי משפט, המכששים מציאותנו כמנהג אוסטריא וגם עתון יהודי (צייט) מהמכר להם.

את גדל ערך הדבר נוכל לערוך ע"פ תוצאותיו. הספרדים והאשכנזים התאחדו פה. כלל גדול יש לנו, שאין יהודים מתאחדים אלא בצרה כללית. כמה גדול פחד היהודים פה אם הספיק לחבר את האשכנזים עם הספרדים! שנים רבות עמלתי בזה בכל בחי. בלי הוצאות ממשיות ועתה בא פתאם בלב הספרדים רגש אהבה ואחוה ושלוש ורעות להתקרב אלינו. אנחנו פרשנו זרועותינו המיד לחבקם כאחים והם השתמשו מאהנו בתואנות שונות, ועתה השגנו מאוינו. כה נקבע פה ועד של שנים עשר איש, ששה ספרדים וששה אשכנזים והשגנו ידנו ול"ו, לעבוד שנים אחד, לתבוע משפטנו בתיר יהודים ולא בתור אשכנזים וספרדים. אנחנו נפן אל שלטון המדינה פה, שהיה המיד טוב לנו, כי ישתדל אצל המניסטריום בזיון, לבל יקפח שכרנו, אשר רכשנו לנו במדינות האלה זה מאות בשנים. הידות לרוח המסחר, ההשכלה וההעשיה, אשר הפחנו פה, יפחו עתה כל ענפי הכלכלה בכוסניא והיתה לארץ אירפיה. ממשלת טירקיא הכירה מפעלנו וכבר לפני שלשים שנה היו לנו שני צירים בפרלמנט הטורקי מפה ולמה נדע עתה, אשר מספר נפשותינו הוא פי חמש מאשר היה אז!

בשבוע שעבר הקהילה הממשלה אנקטה מבל אנשי הדתות השונות הנהוגות פה, וגם מאהנו קראה. בתחלה קראה רק את השלחני הגביר מר יהושע שלום מן הספרדים והיא דרש להזמין גם מן האשכנזים והזמין ראש קהלתנו ד"ר ראָמקאָפּף. לפי הרצאת שר המדינה בנאום הפתיחה לא יהיה ליהודים ציר נבחר כי אם ממונה קבוע (וויריק) מהממשלה. על זה מחו שני צירינו ככל עזו. ואוכל לבשר את קוראי "המצפה", כי גם באי-כח המושלמים, הקתולים וגם הסרבים הביעו דעתם, כי מצר הישר והצדק מוטל על הממשלה לתת ליהודים — החיים בשלום ובמישור עם כל יושבי הארץ זה מאות בשנים והם מרימים את מסחר הארץ והשכלה — את זכות הבחירה, לבחור להם בעצמם ציר אל בית הנבחרים. הנה נחכה, כי דבריהם יעשו רשם בזיון.

תודה יאתה לראש קהלת ווין הישיש הנכבד ד"ר שטרן, אשר מעת שבקרנוהו בזיון הוא משתדל בע"פ ובכתב, לאחדנו ולקרבנו, להיות כעדה אחת ורק בעזרה עלתה בידנו להתקרב ול"ו כאחים. כאשר נקראו מכתביו כועד י"ב האנשים הנ"ל, דברים מלאים רגשי יהודי נאמן לעמו ולדתו, פעמה רוחי, כמעט שבכיתי מגדל התפעלותי על נעם דבריו, המלאים אהבה חמה לעמנו והזהרה להתאחד למראה הסכנה מבחון. ח. ווייצנר.

מכתב מטורקיא.

קושטא. ואל האמין בעצמך עד יום מותך". הכלל הזה נאה להיוזר הגדול, שנפל זה עתה, קיאמיל פשא. לוחם מלחמת החרות המהולל, אשר כל העולם כבדו ואשר היה יכול לבא אל מנוחתו בכבודו, כי זקן קרוב לתשעים שנה הוא, היה מוכרח להפטר בקלון. בימיו האחרונים קלקל את כל אשר עשה עד כה, כי בקש לבטל את חרות הדפוס ובלו רשות באי-כח העם הס'ד מניסטריום ספקורם, דרישות הפרלמנט לא מלא. מפלתו היא אות נאמן, שאין לנגוע עוד בזכויות העם לשנותן לרע.

קהלת סאלוניק הודיעה עתה את ועד עדהנו, כי מסכימה גם היא לבחירת ר' חיים נחום לחכם-בשי ובמוחה היא, כי ישתדל הועד מיד לשנות את תקנות הקהלות ומררי בחירת חכם-בשי. המחאות שנשלחו בתחלה ושנוי המניסטריום יעכבו מעט את אשר הבחירה מאת הממשלה. — כבודות רבה הוא לקהלתנו שאלת מס הבשר, שהוא ההכנסה היחידה

של הקהלה. בעוד ימים אחדים נראה אם יתקיים המס הזה או יבטלוהו. בסאלוניק נתחנך גן הילדים, שכוננה שם חברת העזרה של יהודי אשכנז, בהשתדלות הרב חכם בשי שם ר' יעקב מאיר. הרב בעצמו חנכהו בדרשתו והביע הקותו, שתיסד הח' גם ב"ם שם. יעקב פרחיה.

מחרוב ומרחוק.

שונות. הנסיך הגדול וולאדימור אלכסנדרוביטש, דודו של הצאר, מת בן ס"א שנה. — בחיפה בארץ ישראל השחית ההמון סחורות אוסטריא, שהוכאו בספינה והשליכון לים. ההמין הלך אל הקונסול וגרף את ממשלת אוסטריא ופקל את הבית באכנים. — באיטליא הדרומית היה שוב רעד אדמה חזק, סלע נפל על מסה"ב אצל רג'יו, שזה עתה נתקנה וכל המסלה נשחתה. רעד אדמה היה גם כפורטוגל ובאזיא הקטנה ובאיי אמריקה. במדינת קוריסמן בפרס נהרסו ברעד אדמה ששים כפרים וערים עד היסוד, כששת אלפי נפש אדם נהרגו לפי השמועה. — בסטנליי המערבית באנגליא פרצה אש במבדה פחם, ק"ל נפש אדם נהרגו. — הפרלמנט האמריקני החליט, לעשות לחובה עד כל ספינה, לבונן סלגרף בלי קוי ברז, שאם יקרה אסון ידעו ספינות אחרות או כחף הסמוך ויבאו לעזרה. — הפרלמנט הבלגרי הטיל מס מיוחד על רוקים. אדם שמלאו לו שלשים שנה ולא נשא אשה ישלם עשרה פונק מס בשנה. — זמן בדיקת הלסוחים לצבא באוסטריא נשמט גם השנה לעת בלתי נודעה עוד, כי הפרלמנט לא קים את חוק דקיחת הצבא. — אצל ארגנטיניא באמריקה דרומית נשקעה ספינה, שאחזה בה איש. עם מאתים נפש אדם. — הצאר כטל את ועד המדינה בפנילנד ויעד בחירות חדשות. — לפי חשבון סטטיסטי גדולה התמותה עתה בצרפת מן הלידה, כלומר מספר המתים רב ממספר הנוולדים והעם הצרפתי הולך וקרוב אל דכליה והאבדון. סבת הדבר היא מדת החסכון יל הצרפתים. בקמצנותם אינם רוצים דהוליד יותר משני ילדים. יש ממיטים עברים במעי אמם וילדים בצאתם מרחם והבל מתוך פחד שלא שלא יוכדו לזונם. ע"כ כסף הצרפתים הולך ורב וזרעם הולך ומתמעט. — המרידה בפרס קרובה להכרעה. המלחמה הראשית התחילה בסכריו בין חיל המלך ובין המורדים. — כל המדינות בדרומית מערבית רוסיא ובמזרח גליציא נמכעו בשלג. ערים ורבים ומספרות ברזד מכוסות בשלג אין יוצא ואין בא. שלג רב כזה לא היה זה כמה שנים.

*

ישרם שר האשכנזים. לסטודנטים מבתי הלמוד הנכונים בזיון ישנה חברת בקור חולים גדולה, שכל הסטודנטים וכל הנדיבים, שרוכס יהודים, משתתפים בה. מטרתה לתמוך בידי סטודנטים חולים, לרפאם, לשלחם למקומות ורפואה ולתת להם כל צרכיהם. באספה הכללית שהיתה בשבוע שעבר, הציע הועד להוציא את "הרוסים" ושאר בני חוץ לארץ, להטיל עליהם שישלמו פי ארבע מאשר ישלמו סטודנטים אחרים, למען לא יוכלו להיות חברי החברה. הסטודנטים החפשים עזרו על זה בהוכיחם, כי הון החברה, ת"ש אלף כתר, נקבץ מכל הסטודנטים ואין להוציא קצתם מן הכלל. אם רוצה הועד להוציא יהודים מן הכלל יאמר זאת בפירוש ולא בערמה, אכד אל יפשוט ידו לרותשולד ולקהלות יהודיות לקבל נדבותיהם. גם הממשלה האונגרית תימכה בידי החברה ואין להוציא בני אונגרי. חרפה היא לעם האשכנזי החכם להתנהג כך עם זרים. אך דברי המוסר לא הועילו, בני האשכנזים, תסות העם האשכנזי, החליטו כהצעת הועד.

על"י"ה ב"פו. ערבים כיפו התנפלו על יהודי רוסיה מוכר בשמים בעלילה. כי חלק נרגרי נפת מרעלים לילדיהם. הערבים הכוהו והביאוהו אל הפוליציא לכלאו. הקונסול הרוסי הוציאהו וכדס את כל המגדנות אשר בחנות כדיקה חמית. כאשר לא נמצא בהם רעל יצא היהודי לחפשי

הועד לאחדות וחרות כיפו חוקר ודורש. לדעת מאיזה מקור יצאה העלילה ולאיו תכלית. מושבה חדשה באמריקה. באי-כח י"א פנה במדינת ניו-יורק אצל מילוויל אחוזת נחלה גדולה. ליסד עניה עיר יהודית. המושבה תכנה כתכנית וודביין וכרמל במדינה הניא. כבר התחילו לבנות את הבתים. ארבעים בתי אבות יהודים הזמנו להאחו שם בתחלה. כל בית אב ישיג כיה מענה שדה.

יהודים במסינא. בשעת חרבן מסינא דמו הכל, כי מעת גרוש היהודים מזיצייליא ע"י פרדיננד הקתולי לפני ת' ישנה לא התישבו שם יהודים. עתה מודיע נוסע יהודי, ד"ר ליאון אלבום, בעתון אמריקני, כי במסעו בזיצייליא לפני שנים אחדות מצא שם בשלש מאות בתי אבות יהודים ילדי ארצות שונות. כיניהם היו ילדי רוסיא, פולן, אוסטריא, רומניא, יון ואיטליא. בין הנצולים נמצאו רק שני יהודים נפצעים בבית החולים, נערה ואיש. יתר היהודים לו נודע מה היה להם.

היהודים בזיון. ע"פ רשימות לשכת המטריקל הוויני יצאו מכלל ישראל בעיר הממלכה בשנת 1908 608 נפש יהודים, 151 נפש סבלו עליהם דת ישראל (רובם מומרים, שחזרו בתשובה. יען לא הועילה להם המרת הדת להשגת מטרותם). 2240 נפש מתו בשנה הזיא. 2673 נולדו חיים. חסרות איפא 24 נפש. מספר הממירים דתם בעינו עומד זה שנים אחדות. אבל מספר המתגיירים מצרבה. לפי זה לא היה המספר צריך להגדע. אלא שבמספר הנוולדים הולך ופוחת.

יהודי בראש. כאשר בטלה ממשלת צרפת את אגודות הבהנים הקתולים, פנו רבים מהם לאונגרי, ליסד שם את אגודותיהם וגם את מוסדי החרשת בהונם הרב. כאשר נוסד מוסד כזה באונגרי בהון של עשרות מיליונים הלכו המיסדים אל ראש החברה אשר בפאריז, לקים את כתב החוזה. כאשר לקח רבהן את העט בידו לחתום שאל: היש יהודי בהנהגת המוסד? הכהנים ענו בתמימות: איך יעלה על הדעת, שיהודי יעמוד בראש מוסד של כהנים קתולים? אף הראש רשיב: אם בן לא אחתום, כי נוכחתי שמוסד שר קתולים, שאין יהודי עומד בראשו, אינו מתקים.

היהודים בכוכארא. ביהודי כוכארא לא יכנה ממשלת רוסיא לנגוע לדעה עד כה. דומה היה שזוהו מצד רגש ישר, כי היהודים כבר היו אזרחי הארץ כבוא הארץ תחת יד רוסיא. לפי הודעת "הזמן" אין זה אלא מעות, שהיתה כיד הפקידים, כי יהודי כוכארא הם בני כתה אחרת בהקראים ולא יהודים גמורים. עתה דרשה הממשלה מאת יהודי אזיא להגיד במה הם נבדלים מיהודי רוסיא. יהודי כוכארא באו במכונה, כי שערו לאיו תכלית באה השאלה. ראש היהודים שם ישעיה ארונוב ענה, כי יהודי כוכארא אינם עוסקים כל כך בתלמוד כיהודי רוסיא, כי מותר להם לשאת שתי נשים, גם מנהגיהם ותפלותיהם שונים מאלה של יהודי רוסיא.

פנילנד החפשית. כידוע החליט הסינאט הפני לאסור ליהודים את השחיטה, בכרי להפטר מהם. ההחלפה הזאת נשלחה אל הממשלה הרוסית לקימה ע"י הצאר, המושל גם בפנילנד. המניסטריום עיין בדבר והחליט לבטל תת את ההחלטה לאשרה. כי אין למנוע מיהודים שומרי דת אבילות בשר בשר.

שרפת נפשות. ליאזראעקיטי כותבים מפני סטנטינופול, כי כפרוד גאלאטא פרצה אש כחצי הלילה ואכלה שני בתים, שמונה עשר נפש של יהודים אשכנזים, נשרפו במוסד.

על"י"ת דם חדשה. בפלך קומאים בקאופו יושבים בשלשת אלפי יהודים והם חיים בשלום ובהשקט עם תושבי הארץ. עתה הגיעה גם שמה השפעת המאות השחורות. פטריוטים, הרוצים לחנוף למפלגה השלכמת, מרכיצים שמועות, כי היהודים גונבים ילדי הגרזינים להוציא דמם לצורך הפסח הבא. והעם הנבעד מאמין והיהודים שרויים בפחד ובכהלה. כבר התנפלו במקומות אחדים על היהודים. המשכילים כעם עמלים להוציא את האולת מלכות העם, אבל לא הועילו. הכחות השחורים מחזיקים את האמונה בלכות העם.

יול"ים ריטר פון גומפרץ. ככרין מת המיליונר הזקן הזה, בעל חרשת ומומחה גדול בכך עניני הכלכלה.

שנים רבות היה ראש לשכת המסחר בברין, ראש ההקלה וציר טועצת דמטלכה וזה מ"ו שנה חבר בית דארוניס, הוא היה טפוס יהודי מתכולל מן הדור הקודם ונהניו איש מציון ורב ההשפעה. שכל הממשלות באוסטריא חשבו עמו עמד למופת גם בהנוף הדור והוא עזר הרבה שהיהדות בטורכיא ירדה עד הריפוא דתחתונה. כן פ"ה שנה היה כמותו אחיו דמלומד הגדול תיאודור גומפרץ יושב ג"כ בבית דארוניס.

הפחד מפני היהדות. אנשי המאות השחורות התאספו מקיוב, לבקש תחלולות לכער אחרי היהודים ולשמור את הרוסים מפניהם. פתאם ארו עיניהם וראו, כי בעוד הם טרחים את היהודים, דנה כלם שקועים בידות עד אזניהם. כי כל הנצרות בנויה על יסוד היהדות, האנשים התפלצו ובקשו איזו נחמה ולא מצאו. הכהנים הוכיחו, כי אין להמלט מן היהדות ועל הרוסים לשאת את עלה הקשה בעל כרחם.

ועידת המפלגה הציונית. כיום א"י ש"ז היתה היתה בלכוב ועידת ראשי הציונים מכל גלילות גליצא, נועצו ע"ד פל עניני המפלגה ורפולטיקה של הסלוב היהודי וע"ד רכנסות המפלגה, שקפתה דלה מאד פה, נבחר ועד של ארבעה, ר"ר בודוא, ר"ר רינגל, ר"ר וולרמן ור"ר שרייבר, שיכריע בדבר התיחסות הסלוב היהודי לממשלה ולמפלגות.

אני והרמב"ם. שמעתי אומרים, כי בעלי המוחות החריפים מטיבים לשהות משכנס אדר — מרבין בשמחה, ע"כ לקחתי לי את הרמב"ם תחת זרועי והלכתי אל בית המיטה, הלא להרמב"ם בדאי היה מוח חזק ויעורני בטהיה כדה. בכברות שבתו וסחבתו את רגלי לביתי והרמב"ם נשאר בבית המיטה... למשבונו.

משרה הספרות והמדעים.

הנצרים הקרמונים והיהודים.

מאת מתתיהו מיוזש.

(סיף)

השנאה הנצרית, לא היתה שנאת-גמול, אלא שנאת הנזע. הנצרים הלכו לתוכם בלי ספורות, והם אף שקבלו דעות יהודיות ורגשותיהם, בכל זאת לא חדלו מתיחסם שנאתם הקדומה ליהודים. הנצרים היו מלגלגים על דברי חכמים (גמין נז). אמנם אומרים, אשר בתור מתקני ההתיכשות הפרושית היו מוכרחים להעליב, אבל התקנו באמת? לפי המסורה הנצרית אמר מחוקקם: "אכן אני אומר לכם עד כי יעברו השמים והארץ לא תעבור יוד א' או קוף א' מן התורה" (מתי ה' י"ח). תקוף רפורמציון לא עלו על לבו. הוא צעק על הצביעות; אבל על זה צעקו גם היהודים בעצמם (סוטה כ.). רגילים להלל את ניבו, שהשבת נוסדה בשביל האדם ולא האדם בשביל השבת (מקום ב' כ"ד); אבל הדעה הזו, נמצאה גם בישראל (מכלתא ל"א י"ג). לכם שבת מסורה, ואי אתם מסורים לשבת. אבל יש הברל, בישראל משתמשים כהדעה הזו, למען סגל את קשיות דיני שבת לצרכי דחיים ובנצרות להכשיר מעשה נעורות, להתיר מינות שמיחית. אחת משתים: או יש זכות הקיום לשבת, אז מייפת מלילות אף לצורך בשבת (מתי י"ב א'), אסור בלי כל כרכור, או אב האדם הוא ארון השבת והוא שוכנת כמו שירצה ומתי שירצה, אז הלא הכל מותר וכל אדם הוא יוצר החקים שלו. את הרעיון שראדם הוא ארון השבת, לא הבינו כלל הנצרים. כמתי (י"ב ח') יש, אשר "בן אדם" (ישוע) הוא גם ארון השבת ולו מותר לחללו. תקניהם המדומים של הנצרים היו רק דרכי פולטים, ויחסו לתורת משה דברים, כאינם כתובים בה. למשל: "שםעתם כי נאמר ואהבת לדעך ושנאת את אויבך" (מתי ה' ט"ג). איה נאמר הדבר הזה? "שמעתם כי נאמר שן תחת שן, עין תחת עין" (שם ה' ל"ח). אמנם בתורה נאמר כן, אבל כבר התלמוד פירש את הענין הזה כדרך משך (בבא קמא פג ז). כבוד ישראל היה כהמ"ק והיו מתהלים כנלות כתפארתם וכזכרון קדשם, ע"כ ספרו הנצרים, בדרך המעלילים הלועזים, שביהמ"ק היה מערת פריצים (מקום י"א ז) וש"יו מוכרים וסונים בו וישוע נרשום (מתי כ"א י"ב). ואמרו שישוע צפה שבהמ"ס יחב (מתי כ"ד ב.), היהודים הם כדוכי

ה', עכ סגולה כמחזיקי תורת ה'. ע"ז אמרו הנצרים: "מן יומא דגליתיון מאדעכון, אתנמילת אורייתא דמשה ואתיהיבא אורייתא אחרייתא (שבת קמז:). גם עמלו לרוכיה, שה' אינו אוהב עוד את ישראל (ע"ד ז). ומשום זה פרשו מן הצבור היהודי ומאנו לעזור את ישראל, בהתקוממות נגד מימס. אחרים הרחיקו דלכת יותר, שנותן התורה לא היה כלל ה' כי אם מלאך (הגלמים ג' י"ט); אגרת הרמס משל ח' ג' ג') ומלאך מוכא בספרות החדשה ע"פ רוב כמובן רע (רגלמים א' ח' ב' י"ח, ב' פור. ו' ג'). היהדות היא כנסית השמן (חזון יוחנן ב"ט). אצל רגנוסטיקים נחשב אקני ישראל באמת למלאך שפל. את הנצרים הזהירו שלא יעברו למלאכים כמו היהודים (תורת י"ב השליחים, הקטע הני מרוישת פטרוס האפיקריפוי). כלומר תורת ישראל היא תורת מלאכים ילפי זה אין להנכרים שונאי ישראל שתוף דתי עם ישראל.

הרומיים היו הורגים את כל המשיחים והגואלים (יוסיפוס קדמוניות XX). שקמו להושיע את העמים, שכבשו תחת ידם. נציב ירושלים פילטים בעצמו, היה אדם צמא לדם (Antt XVIII 4), והיהודים רפרושים להפך, היו נוחים ואין מטהרים לענוש (I. c. XIII 10) והיו מנגים כ"ד הגוור ענש בות מכות ז.). מנע הדברים היה נותן, אשר בספור הנצרים היה צריך להצמיד ישוע כנצלב ע"י חמת הרומים, האורכים על גואל ישראל. אבל הנצרים בעצמם, בימים שכתבו את הבשורות, היו כבר ברובם הגדול נכרים. ועל אחרים העכו"ם לא יפילו אשמה גדילה כזו, עיב גללו את העון על שכם היהודים וספרו שפילטוס רצה לפטור את ישוע (מתי כ"ז י"ז—י"ח מעשה ג' י"ג) ובראותו כי שאיפתו היא לריק, לקח מיס ורחץ את ידיו לעיני העם ואמר: נקי אנכי מדם הצדיק הזה, ראו מה תעשו (שם כ"ז י"ז). המחליטים להרוג את ישוע הם הכהנים הגדולים והסנהדרין (יוחנן י"א מ"ז) והיהודים לוקחים את עין הצליבה יעלינו ועל בנינו (מתי כ"ז כ"ה).

לא צליבת ישוע יצרה את השנאה הנצרות. אלא להפך: השנאה הנצרית-דנכרית יצרה את הגדת הצליבה ע"י יהודים. אותם רעכו"ם שישנאו את ישראל כבר לפני זה ומכלו לשם הנצרי, כוננו את רגש משממתם הקדומה. כמעשה חדש, נגד היהודים. — התאולוגי הנצרי בזמננו Hausrath מסיח לפי תמו באביקטיביות מדעית איך התיחסו הנצרים לישראל: אין הברל חשוב בין דעת מצימוס ע"ד היהודים ובין דעת בעל האונגליון דר'. בעיני מצימוס היו היהודים שונאי האנושיות ובעיני יוחנן שונאי האור, אויבי המשיח, מורדים כאלקים. הוא נתן לשנאת ישראל אופי דתי כמה שהוא מתאר את ישראל בתור עם שואף מימות עולם להרוג את המשיח. לפנים שנאו את ישראל כפני רחיה לאומית, והשנאה הרתית של ימי הבינים היתה בעקרה ע"פ הציור של האונגליון הר'. "יוחנן, המספר המשביל היחירי מן הסינופטיקים, זרע את לענת דשנאה, שמררה את חיי ישראל באופן איום בימות השחורים". אמנם גם לא מעט נרמה הפסיכולוגיה של אחים נפרדים. אבות הכנסיה היו "אחרים", דמחריבים המהרסים בכל הדורות יצאו מישראל בעצמו. אלכסנדר מיכריוס ואנטיוכוס האנטיוכי, אפיפנס הרנטון ויוסף הקיקי, פפיקורן ואיזמננר, שמואל הומברג, פרנצוז, קרל מרקס, כריהמן, ליאפולד קרא, אוטו וינינגר וכו', פושעים מימים הכי שונים, הזיקו לישראל יותר מלגיונות ילמים של אוכלי ישראל מעמים נכרים. האונגליון הוא ספר פולטומי, כתב של מנדנציה נגד היהודים ובתור ספר מרוש לא פסק מלעשות השפעתו. אף היום יש כמה וכמה דעות אנטישמיות, שמוצאן ככרית החדשה, כשרגיעה יהכרית החדשה לממשלה, אז תחת שנאה אינסטינקטיבית, ארעית, המוניטמטית, נעשתה שנאה כרוזה. מככשת מטה, שנאה של לחץ שפתי. עם קונסטנטינוס "הגדול" (???) עלתה על כסא הצירים דרשעה המתנשטת, נתכתרה חמת העם הנס, רכבושה זה מאות שנים, הגיע לממשלה רזון ומעמסה של יסורים והשפלות מכוונות. הוטלה על השארית האומללה של היהדות, בראש מורפי שה ישראל עמדו אבות הכנסיה הנעיצים יודננס הריזוסטומוס, אמברוזיוס, הירונימוס, קירילוס, שכעון הסמילימי וכו'. חרב נמושה של הסר סכלנות, חרב רוויה מרם נקיים תקעה הנצרות בעולם.

ורעבי"ם נכהלו. הם נקשו מטיעים נגד בעלי הדת החדשה המתדרים ומשטרדים ומצאום ביהורים. הקיסר יולינוס בקש לקומם את בית המקדש למען ירכש בזה את לבות היהודים ולקנתר את הנצרים שנואי נפשו ההלנית. אבל רגש טבעי לא נתן להעקר, אחד מן הסיפורים הכי מאוחרים של העבמוי"ת, רומיליוס נומנציוס, מכנה את היהודים: "נזע גם בלי כושה" ואת דתם חלומות כוזבים של עכר משוגע. שאף ילדים לא היו רוצים להאמין בהם¹⁾. זה הוא גרם ארי פצוע, דנוסם כבר והוא מראה עוד את מלתעותיו הנכונות למרוף.

שנאת הנכרים ושנאת הפושעים התחברו ונכנסו לאפיק אחד ומה נולדה דחית-רגזע עצומה. ישנעשהה כבר למבע שני לכל אור"ה, כלי שום לב אם תנאי הסביבה הם מתאימים להתהוות הרחיה הזו או לא. השנאה נעשתה לצל המכה את כל יהודי, אם רק היחסים הכלכליים או הפוליטיים לא היו נוחים, אז מיד היה זיק נכון להצית מוקד של שנאה, מדורה סדושה. שעליה עלו לאל האהבה בני אדם נקיים, בעד הברכה, שירוש בלויי סחכות יזל תרבות יון ובליונות ממושמים מארץ יהודה, היה המוסר היהודי, אשר מעולם לא עמד במרכז הנצרות. ספר ע"ז חותמים, הכרכר הנצרי היה יותר משה אזנו להכרוז: "אל תחשבו כי באתי להמיל שלום בארץ לא באתי להמיל שלום כי אם חרב" (מתי ל"ד) והרחב היתה חרב נוקמת, חרב ממורטה ואוכלת, שאין לה שובע לעולם. ימי הבינים, ימות ממשלתה הסחלטה של הנצרות, הן ימות השתררות הכנסיה שכאדם, ארצות, שעליהן מופיע הצלב, היו גיהנם אדומה מרם של מעינים ורויים חפים מפשע.

¹⁾ Reinach 358

ולקה ענגלנדר	מאורשים בח' אדר תרס"ט	חנה שווארץ
סרג חרשה	מאורשים בח' אדר תרס"ט	קראשנוב
חיים ביץ	מאורשים בח' אדר תרס"ט	פינגא רעכיל מעלצער
בוטשאטש	מאורשים בח' אדר תרס"ט	סניאט

מעמקי לבני נביע בחבה וניל במו"מ לראש חברהנו החביב מר אליהו עריאם לחתונה עם כרת רבקה רייך מסרנוב ותודה רבה לו בעד עאלו בחברהנו ובעד נדברו לביבליוהקה.

חברת "השחר" — שנדישוב.

מו"מ לך חברנו לדעה היקר מר אליהו עליאם לחתונה, חכרן יוסף ונחום לעוו ואיעוד זעלינגער — שנדישוב.

כרגשי אהבה ודעות אברך את רעי וחברי לדעה האהוב מר אליהו עליאם לכלילהו.

דוב רעוו — שנדישוב.

כרגשי גיל כבוד וידידות אברך את ירידי היקר מר ד"ב האנעל מסמרי לחתונה עם מ' רחל רייזלעד מדולינא במו"מ. יצחק שפזנבערג — סמרי.

כרגשי אברך במו"מ את כ"ד מר דוב האנעל לחתונה. ליב בראיער — דברומיל.

מעמקי לבי אברך במו"מ את רעי החביב מר דוב האנעל מסמרי לחתונה. משה חיל — נעמירוב.

מעמקי לבני הננו מכרכים במו"מ את ירידנו החביב ש"ב מר חיים כ"ץ לארוסו.

מרדכי ניקר, יונה ניקר.

מעמקי לבני הנני מברך במו"מ את מר ליאון זינגר מרונוב לארום בתו מ' מינה עם מר יהודה צבי ראמלער מקילומיה. פישל שערף — וויניץ.

מעמקי לבי אברך במו"מ את רעי היקר מר דוד ווייס ממלומאטש לחתונה עם בת מר יהושע עכנר מבוטשאטש. מו"מ להוריו. שלום רעוו — בוטשאטש.

מקרב לבני אביע במו"מ לירידי מר שלום הופמאן מפה ליום בלולתו.

אלטר ווילף — רוניאטיב.

חבורת מרכה תודה במיטשין מברכת בזה את מנהלה הנכבר מר משה האלענרער בבמו"מ לארום בנו החירוף כמר חיים ג"י.

אברך בזה את ירידי החו"ב מר חיים האללענ-רער מיטשין לארוסו. י. נאלדמאן.

מעמקי לבני אביע בזה במו"מ לירידי מר חיים האללענרער מיטשין לארוסו.

מ. שענבערג — קראקא.

ברגשי כבוד אברך כמז"מ את חברי לדעה
 מר אהרן שטנר לחתונה. י' סחוב — וולקוביץ.
 אביע כמז"מ לידדי מר יעקב ס'ס מסמאראוא
 לארוסו עם מ' חנה קורץ מענקי גורני.
 שרמה הוטערער — אשפ'צין.
 אה ב"ד מר פינחס וונשל מבימש אברך מעמק
 לבי כמז"מ לארוסו עם מ' מרגה בנדנר מרוקיא.
 מז"מ להוריו. ליבוש וינשל — יסרא
 בלב מרא רגשי אהבה אברך כמז"מ את מר
 הרצל ליבמן ממוטשיסקא.
 שמואל פליגלר — קראקא.
 מעמקי לבי אביע כמז"מ לידדי מר מנדל רובין
 מבלוגוב. אביגור גולדמאן — גליגוב.
 הג' מברך כמז"מ את ב"ד הוקר מר חיים
 שלום פלומנהמט מסמריזוב לארוסו. מז"מ להוריו.
 משה וויצענפערד — קרוסנא.
 ברגשי חכה וידרות הנני מברך את ידדי מר
 שמואל יעקב שמירט כמטשיקי מאפאיניציא לחתונה
 כמז"מ. ירושע מנחם לאנדסמאן.
 מקרב ולב עמיק מביעים אנו כמז"מ לרענו מר
 משה קורנייך לחתונה.
 יעקב הופשטער יחיאל ווינד — רדימשל רכהי.

ברכת מז"מ למרת לאה ליטמאן מרודקי לבאה
 בברית הארוסין עם מר שמעון ראב שולחין
 גיטה שלימה ולמן שטארטמויער ואחותה עמיה.
 הננו מברכים אה הסיפר העברי מר ש. חיימניקיב
 לארוסו עם מ' קררה בוכהלטר. מערכת „המצפה“.
 מקרב ולב עמיק אביע כזה כמז"מ ירעי הוקר
 מר ברוך עפשטיין מנרודק לארוסו עם מ' ליניה הירט
 מיאנוב. עבירה צימערמאן — לבוב.
 מקרב לבני אברך בזה כמז"מ את דודי הוקר
 מר אברהם שנצר לארוסו.
 אהרן שולדענפריי — כאכניא.
 בלב מלא רגשי וידרות הנני מברך כמז"מ את
 אהובי מר מנדל הבר לארוסו. סנדר הבר — זבנא.
 הנני מברך בזה את אחי המיס'ג כמר חיים
 כמז"מ לארוסו. מז"מ להורי הוקרים.
 ליב האילענדער — טימשיין.
 ברגשי אהבה וידרות אביע כזה כמז"מ לרעי
 מר חיים האלענדער לארוסו.
 משה נחום קריעגער — טימשיין.
 מקרב לבי פנימה אברך בזה את ידדי החריף
 מר חיים האלענדער כמז"מ לארוסו.
 ארימך קארפ — טימשיין.

ברגשי אהבה וחכה אברך בזה את ידדי מר
 חיים האלענדער כמז"מ לארוסו. מז"מ להוריו.
 דוד הארץ — טימשיין.
 ממעמקי לבי אביע כמז"מ לידדי מר איימך
 צונהאט מדיפטשיין יארוסו עם מ' חנה וילקע:פיד
 מביאנוב. מז"מ להוריהם. מענדל ציקער — אייאנוב.

קאנפירוז.

עדתנו ערת ספרדים בעירנו סאראייבו בישנא,
 צריכה רב מז"ץ ואלו הם התנאים: (1) צריך שיהיה
 ספרדי דוקא. (2) צריך שיהיה נקי בכל דיני איסור
 והתר. (3) צריך שידע לדבר היטב כשפה הספרדית,
 גם לדרוש כשפה הזאת. (4) צריך שידע היטב שפת
 המדינה קרובאמית, ואם יודע גם שפה אשכנזית,
 הנה מה טוב, אבל אינו מעכב. — מי שיועד בעצמו
 שהיא מיכש' למשרה כזו, יפנה אל עדתנו במכתבו,
 עד 20 מערץ 1909, 27 אדר 5669.

ראש הקהל יהישע מנחם שלום.
 Izraelit. c. a sefardicka Bogostovana opcina
 Sarajevo (Bosnien).

מורה שפת עברית ופדגוג מצוין
 המעתיק באר היטב בשפת פולנית, או
 זשרגנית הנ"ך ומלמד דקדוק, מבקש
 לחקק שיעורי תמידים בשכר ממציע.
 רפניה אד מערכת „המצפה“ בשביל M. J.

חרי לב.

סדר דורות הנאים והאמוראים, מעשיהם
 קירותיהם, שמותיהם ודעותיהם, ברור
 המצב המדיני והתרבותי בזמניהם, להבין
 חכמת דו"ל ומאמריהם כישם וכמרשים.

חלק שלישי

יאיר איר על חי הנא רבי מ' ז'ר
 ואשתו הגדולה ברוריה וחתנו ר'
 חנינא בן תרדיון, אלישע בן אבויה,
 יהודה הנבלוני וה' יודעים" ביחוסם לרת
 הניצרות. גם מכואים בו חי כל
 התנאים וקיסרי רומא שבימייהם.

חלק רביעי

כנ"ל חי הנשיא רבן שמעון בן נמריאל
 דיבנה עם גשקפה כוללת על חבריו
 גדולי דורו ושמת הכתות בזמנו, הכותיים
 צדוקים ואיסיים. מושגי השמות משנה,
 הלכה, הלמ"מ ועוד הרבה.

מאת הרב ר' יהודה ליב לאנדערסבערג
 אב"ד סענהאלאם.

מחיר שני החלקים 2 כתרם. להשיגם
 מאת המחבר:

Rab. L. Landesberg, Szeghalom
 (Ungarn).

למוד מרחוק.

הנני מתכבד להודיע, כי הוצאתי שלשים
 ושנים סכתבי הנראה ללמוד השפה
 העברית מרחוק. הכתבים נותנים את האפשרות
 לכל איש לסגל לו את השפה העברית
 על כריה בבית ובפנה. הכתבים כוללים
 בקרבם: (1) ספור גדול בשלשים ושנים
 המכילים מתורגם בשני אגפים; תרגום סדויק
 ותרגום חפשי ערוכים לשוב ולתרגם עברית;
 (2) 719 הערות אל פרקי הקריאה בדקדוק
 ובחקר מלים; (3) 997 שאלות בעברית
 לתרגילי הדבור; (4) כל הדקדוק מראשו
 יעד סופו מחולק ב63 פרקים עם 76 לוחות עם
 תרגילים, נחותים ותנובים שונים; (5) פרקי
 ספרות בשיר ובפרוזה מעשרים וחמש
 סופרים שונים מן היורח הירשים וטובים,
 ערוכים לתרגם; (6) 32 חאורים וציורים, שיתות,
 מכתבי דעות ומשפחה; (7) 76 ספורים וציורים
 עבריים, לעבדם בהבניות שונות לתרגילי הדקדוק;
 (8) 79 ספורים, ציורים ומכתבים אשכנזיים
 ערוכים לתרגם עברית לתנובי התרגום והסגנון;
 (9) 31 מתחנות לשעורים (83 פתרונים);
 (10) 8 בתניות (16 מחלקות). תלמוד
 המכתבים האלה עושים חיל להפליא, על זה
 יעידו מאות מכתבי התודה שבכירי. פרופקט
 הנני שילח חנם. מכתב לדונמא כתר אחד.
 S. Walkowski Krakau, Miodowa 16

**כשר לפסה
 גענזע-פעטש**

ר' אהרן אונד נעקאכטעס פערזענדעט
 טעגליך פרישעט

Juda Zins in Husiatyn, (Galizien).

פרייזע אונד הבשרים מהרבהנים הגאונים
 מבערזאן, מפרעמיסלא ומסמרי זענרע אויה
 פערראנגען.

כשרה זעלכוי ארעדשאכריי

A. Finkelstein, Lemberg,

Gołuchowskipl. 2

ליעפערט אלע סארטן זעליכיאיען, בעסמע
 כשרה דעיקאטעסע: די פאכריק איזט
 מיט דען מארעניסמטן בעהעלפען איינ-
 געריכטעט, ווי עיקעמרישע קאפט
 א. ו. אונד ערצייגט

נור פרימאזוארע,

כהכשר הרה"ג ר' משה נאב"ד האב"ד פה

חמאת חלב

החמאה, איז אהם קונים יום
 יום, היא ביוקר. אם תרצו לקנין
 בהוצאת ביתכם תרשו את חמאה
 כשרה של מאגאשאל. אם אך
 תבחנו פעם אחת „פאטענט
 דעסערט-ביטטער“ כשרה לא
 תבשו עוד מתוך ביתכם — כל
 סוחרי החמאה הנ"ל יש להם
 הכשר ובמקום שאינה נמצאת
 תדרשו מן הפבריק של

Josef Gottlieb, Kraków, Jasna 2.

לעם ולבני הנעורים!

מה הוא ביאליק?

היקטריסטיקה

מאת צבי שרמשון

הגיטו והעילם החפשי — בבית המדרש על יד
 התלמוד — לפני המבע והפי' — בתוך שני
 עולמות — שירה לאומית — מקור הנשמה.
 מחבר החוברת השתדל למסור בשפה קלה
 ועממית את הכונתו ודמות ריוקו של
 המשורר הראימי והיחיד בדורו.

החוברת נקרת, מחירה 20 הלר. לפנת אל:
 U. Buchbindr, Gliniany Galizien.

Echtes Specialhaus von Echtern
Gramophone-Phonographe
 Engros & Endetail
JOSEF WECHSLER
 KRAKAU und WARSCHAU
 in Krakau, Grodgate 71.

רעיונע אויסוואהל פאן יודישען אונד העברעאישען
 לאטטען. — עכטער קאנצערט-גראמאפאן מידי
 מארקע „שרייבע:דער ענגעל“ זאממט יועע
 פלאטטען גור 35 פלארין. נעמאנר זאל ר 10
 בעסע געלעענהייט פערזיימען
 פרייקוראנטע עם הויפטערצייכניסע אויה ער-
 לאנגען נדאמיס אינד פראנקא.

לשום לב!

החרום כמה מתכבד להודיע רבנים
 כי יסד במארנוב, ברחוב הלבובי 7

בית מאחר ספרים עבריים

בשביל סוחרים ולאחרים. יש פה מאחר
 גדול של ספרים, ש"ס, ציצית, הפילין,
 מזויות, אבנטיס, טיחות קמנית וקאפלעך
 ויש ביכלהו לשרת את קונו בוריות
 ובדיוק גדול. דרשוני והשבעו רצון.

Abe Salke Vogelfang, Tarnów.

דברי חכמים

מורה דרך בביאור דברי חכמים
 בתלמודים ובמדרשות

מאת דר. וואלה מישעל

בספר הזה נפתרה החידות, שהצפינו
 חז"ל באגדותיהם על פי מצב החכמה
 ועל פי שימות הפירוספיה והרעיונות,
 ששרטו בעולם המדע בזמן התלמוד.
 המעיין בספר הזה יבין רמזי חכמינו
 הקדמונים ודויהם, הכמוסים באגדות
 ובמדרשים וידע כמה גדלה חכמת
 הראשונים ומה רבן הרעיונות הצפינים
 במלים הפשוטות לכאורה. בספר הזה
 אין דרשות, כי אם דברי הגיון ברוא
 ופשוט, שכל ישר מאיר עינים.
 מחירו 3 כתרם עם המשוח. להשיגו
 מיר המחבר

Rabbiner Dr. W. Mischel
 Kimpolung (Bukowina).

**האטעל ורעסמיראציאן כשר
 רבעיב יהודים של**

שלום אהרן ראזענטאל

בלבוב, רחוב הכצנים 18.

לחג הפסח הבא.

אגודה בורמי „הקה" במושבות פתח
 הקוה בא"י מוכרת יין, קוניאק וספירט
 משובחים מאר כשרים לפסח אף למהררין
 מן המהררין. הכל עומד תחת השגחה
 רב המושבה ומפרשים מהם הו"מ
 וגיהרים על כל המצות ההריות בארץ.
 המכירים נמוכים מאר. נשלח רק ע"י
 נאכנאהמע אחרי השלומי שלושים אחוים
 דמי קרימה. השולח כל המחיר כמיקרס
 ישיג הנחה עשרה אחוים מהמחיר הקצוב.
 הכסף ישלח בעדנו לאנגיא-פלשהינא
 קומפני כיפו או ישר אלינו ע"פ הכתבת:

Agudhth Korme Hatikwah
 PESACH TIKWA bei Jaffa
 Palästina

מצות לפסח בזול.

דיא זייט 30 יאהרען אינמער שטרענג
 אָרטהאר. אויפזיכט בעשטעהענדע מצות-
 בעקעררי מיט מאטארען-בעמריעב דעם
 אליאם ריוו נאכפ. מ. האלץ אונג. בראָד,
 ליעפערט מצות אין אנערעקאנט סאַרציג-
 ליבער קיארמיטע צו אלערביליגסטען
 רייזען. אום רעכטצייטיגען אויסטראג
 ווירד געבעטען.

Alois Reis Nachf. Inh. Moritz Holz
 Mazzesbäckerei m. Maschinenbetr.
 Ung. Brod (Mähren).

**Kurzwarenhandler, Trafikanten
 Hausierer — Achtung!**

Decken Sie Ihren Bedarf in Kernspitzen
 Haselröhrel mit u. ohne Schlauch bei
 derleistungsfähigsten Firma dieser
 Branche. Versandt reel per Nachnahme

LEO FRIEDHABER
 Frankstadt a/R Mähren.

בית הספר הלאומי בליברפול

Jewish Higher Grade School
40, West Derby st. Liverpool,
England.

אל ביה"ס הזה, היחיד במינו באנגליה, ואשר בו ילמדו בני שש שנים ומעלה למורים כוללים עפ"י הנהלת ביה"ס גבוהה באנגליה ולמורים עבריים עפ"י השמה הטבעית, עברית בעברית, והקבלו נעדים גם מערים ומארצות אחרות. להנכיח כאלה יש מקום בבית מנהל ביה"ס הד"ר י"ש פוכס (שהיה לפניו עורך "המגיד" וה"שבוע") ללמד ולחנך ברוח עמנו ושפתו, גם להכניס אל בית הספר הנבונים אשר באנגליה. הדבור הוא, מלבד בלשון עבר ובלשון המדינה, גם בלשונות: אשכנז, צרפת, רוסיה, יפולניה לפנות ע"פ האדריסה הנ"ל.

האדם ופחמים

מסכרואית אשר כגליציה ופריסען ונס קארלוצנען ופשעטסא במקח הישיה משלה ישר לכל החנות מסרת הברזל:

D. Goldstein, Oświęcim.

„AGLINS“

שטויגענד ביליגעס הייצמיטעל!
נור מיט 1 קילא ראָהעהל פיר אייניגע העקער, יע נאך רעם אַיִם, קאן מאן מיט איינערעם ניי ערפונדערעם הייצאפאָאָט „אגלינס" יעדעס ציכער אויסהייצען אדער פאן דער קיכע אויסהייצען צוויי צימער. שנעלע גוטע אנגענעהמע ווערעמע. דער אפאראט קאסטעט 12 קראנען

זוכע פערטרעטער פיר אלע שטערטע נאצייענס עט בוקאווינא, וועלכע מיט איין פאר הונדערט קראנען קאפיטאל שטענע פאר שיינענדיע יעהרליך פערדינענען קענען. זיך צו ווענדען אן

>Aglins«, Untern. f. Beheizung mit Rohöl, Stryj.

אדער אן דען בעפאלמעכטיגען דער געוועזענער Baruch Löw, Schodnica.

כשרה

Powidl, Marmeladen, Kompote, Obstweine, Fruchtsäfte candierte Früchte, Aranzini, Cedri etc.

(הכשר מאת מו"ה אהרן האלבערשטאם מפה)

empfehl
Obstverwertungsindustrie
„KARPATHIA“
BIAŁA.

Auch Postversandt. Preislisten gratis.

רוסישער טהעע

פאקעט אונד ראָן פאן 4 ביז 10 קראַנען, פער ק"ג. ביי:

L. Apermann, Brody, Postfach.
פיר ציפריעדענהייט ווירד גאראנטירט

Wyd.: { Naffali Hof.
S. M. Lazer.

Odpowiedzialny Redaktor: S. M. Lazer.
Drukiem S. L. Deutschera w Podgórzu

Newyorker Germania

LEBENSVERSICHERUNGSGESELLSCHAFT.

Versicherungsstand am Schlusse des Jahres 1905 K. 539,686.228.—
Stand der Activa laut Bilanz Ende 1905 176,528.370.—
Einkünfte von Assekuranz Prämien und Zinsen 1905 30,748,986.—
Ueberschuss vom Jahresumsatz K. 2,215.336.—
Reserven v. früheren Jahren für Dividende „ 11,718.647.— } „ 13,934.003.—

Folgende Vorteile bietet die Newyorker Germania ihren Versicherten:

- 1) Sie gewährt die ersten Dividenden schon nach Ablauf des ersten Jahres; 2) die Polizzen behalten ihren Wert nach 3 Jahren der Ausstellung sogar wenn die Versicherten durch Selbstmord oder Duell starben, und auch in Fällen, in welchen der Antrag objectiv falsche Deklaration enthält; 3) Reisen um die ganze Erdkugel unterliegen keinen besonderen Prämien; 4) ebenso brauchen im Kriegsfall die zu den Waffen Berufenen keine besonderen Prämien zu zahlen; 5) nach 3-jähriger Versicherung kann der Versicherte, bei Einstellung weiterer Entrichtung der Prämien, über die Polizza frei verfügen, gemäss der in der Polizza ersichtlichen Instruktion.

General-Agentur für Westgalizien

Sigmund Gleitzmann, Krakau
Jasnagasse 5.

Agenten unter günstigen Bedingungen gesucht.

זעהר וויכטיג!

כשר נייעסטע רראקויער זעלכווארען פאבריק כשר מיט עלעקטרישען בעטריעב

עראָפֿענעט, מיט דען מאָדערנסטען מאַשינען נאָך היינטיגען שער פֿאַר שריט ווי אויך בעסטע ארכיטעקראַפֿטע איינגעריכטעט, אַפֿעריערט דיא פֿיינסטען שמאַקאָהאַפֿטעסטען זעלכווארען א.ו.נ. וואָרסט פרימא סאַלאַמי, וויענער סאַלאַמי, ברוסט, צונגע, שינקען, וועראַנעזער עטצ. וויא אויך 3 סאַל טאַגליך פֿרישע ווירשטעל אונד פֿיינסטער פֿליישספֿעציאַליטאַטען צו דען ביליגעסטען פֿרייזען.

הכשר של הכי"צ דפה אונד פֿרייזקאָראַנט וורר אויף פֿערלאַנגען איינגעשיקט.

י. גראַנער עט י. טיש קראַקוי, מאָסטאַווא 4.

כשר לפסח

שומן צערעם

הוא שומן הצמחים היחיד הנכבש בארץ הזאת מאגוזי סוכוס בפבריקה שלנו.

בימי הזקק ישתמשו בשומן צערעם, כי הוא בזול ואינו נרוע משומן און.

כל המלאכה מן כבישת גרעיני האגוזים עד העטיפה והמשלוח, עומדת תחת השגחה רתית מעולה ויש ערובה נאמנה במעשה השומן על כשרותו בפסח. כי

שומן הצערעם

שלנו נעשה תחת השגחת הה"ג ר' שמחה פּרענהעל מפאדנורווע.

Georg Schicht A. G. Aussig a B.

לסוחר יין של פסח.

בית מסחר היין הגדול של יהושע זעל-מאנאוויץ בקראקא קנה בשנה הזאת את כל יבול הכרמים המפוארים של הארון וועלדבאָטט מטאָלטשוואַ באונגארן. היין כשר לפסח בהכשר הרה"ג אבד"ק טאָל-טשוואַ. המחירים נמוכים והסחורה מן המכחר. כל סוחר יין במדינה וכער, הרוצים ביון אונגרי טוב של פסח יפנו אל הפירמא:

Oslas Selmanowicz, ul. Dietl. 19
Krakau.

המרהפים ברחוב ההוא מספר 44. —
טעלעפאן 783.

למחברים ולמולי"ם.

הננו להודיע בזה, כי קנינו את בית הדפוס הגדול המפורסם לשבח בשם „בית דפוס סאַלאַט" וקנינו מחדש אהיות חדשות סכר המינים כמו סרו בעות גדולות, סמוצעות וקטנות, סנוקדות גדולות, סמוצעות וקטנות. רש"י גדולות, סמוצעות וקטנות, גם איתויה כתיבה (שרייבשריפֿט) והננו מקבלים להדפיס כל דבר, ספרים, חומשים, סדורים, וכן סודעות, מגלות, לוחות, עהונים, חיבורות ופנקסאות. — גם הגדלנו את הסכונות וכל כלי ההדפסה וגם הוספנו מספר כסדרים במספר נרוח באופן שנוכל לעשות הכל בזריזות היותר מוקדמת, ומוכנים אנחנו להפיק רצון כל דבאים אהנו בכרית המסחר באופן היותר טוב, פנו אלינו בכל הדרוש, להעלות על מזבח הדפוס והבחנו אם כנים אנחנו. — גם ערכנו ביחוד מחדש מחלקה מיוחדת ויש עבור עשייה „כאטרויען ופראטען" ויש לנו אומן סומחה מפורסם במלאכה זו. ונוכל גם בזה להפיק רצון כאו"א באופן שאין דונמחה הן בנוגע להמקח, הן בנוגע לזריזות עשייהם ובפרט בנוגע לטובת עשייהם.

כרגשי כבוד

יהושע ווידק והאחים עבנער.
Buchdruckerei „Salat", Lemberg
Sonengasse 15.

Achtung!

50.000 Paar Schuhe
4 Paar Schuhe für nur K. 7

Wegen Zahlungsstockung mehrerer grosser Fabriken wurde ich beauftragt einen grossen Posten Schuhe tief unter den Erzeugungspreis loszuschlagen. — Ich verkaufte daher an jedermann 2 Paar Herren und 2 Paar Damen-Schnürschuhe, Leder braun oder schwarz, galoschirt mit stark genageltem Lederboden, hochelegant neueste Facon. Grösse laut Nr. u. cm. Alle 4 Paar kosten nur K. 7. Versandt per Postnachnahme

Schuh-Export
Krakau Nr. 95 Fach.
Umtausch gestattet auch Geld retour.

פיר ברוך-ליידענדע.

עווינדורענדעס, ראדיקאל אבהירפ-ליכעס, נייערפֿינדענעס פאטענט-באנר קויינסטע דימענסיאן, גערינגסטעס גע-וויכט, אדנע פֿעדער אדער מעטאל, שמערצלאן, אדנע דרוק ווירקענד. אן-פראגען מיט רעטירפאָרטא.

M. Kantorowicz, Podgórze.